

## Nr 1

*Sammansatt konstitutions- och bankoutsotts betänkande med anledning av riksdagens organisationsutrednings betänkande med vissa förslag rörande riksdagens förvaltningsorganisation och i anledning därav väckt motion.*

Med skrivelse till talmanskonferensen den 27 april 1966 har riksdagens organisationsutredning överlämnat betänkande med vissa förslag rörande riksdagens förvaltningsorganisation. Betänkandet har av kamrarna hänvisats till konstitutionsutskottet, såvitt avser ändringar i riksdagsstadgan och i stadgan om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande, och i övrigt till bankoutsottet.

I anledning av betänkandet har herr Wennerfors inom andra kammaren väckt motion nr 925. Motionen har hänvisats till bankoutsottet.

Enligt överenskommelse mellan de båda utskotten har betänkandet och motionen hänskjutits till sammansatt konstitutions- och bankoutsott.

Utredningens betänkande fogas vid detta betänkande såsom bilaga, var till torde få hänvisas. I motionen hemställs »att riksdagen måtte besluta, att vid behandlingen av organisationsutredningens förslag upplysningstjänsten bibehålles under biblioteksstyrelsens ledning».

Beträffande innehållet i motionen hänvisas till denna i den mån redogörelse för innehållet ej lämnas i sammanfattningen nedan.

### Nuvarande organisation

Utredningen framhåller i betänkandet inledningsvis, att riksdagens förvaltningsorganisation efter hand kommit att präglas av en betydande splittning såväl i fråga om beslutanderätt som beträffande övriga funktioner. Till riksdagens egna förvaltningsorgan hör dels för båda kamrarna gemensamma förvaltningsorgan, dels organ inom vardera kammaren. Till de gemensamma förvaltningsorganen hänför utredningen talmanskonferensen, bankoutsottet, kanslideputerade (med riksdagens kansli) och riksdagens löne-delegation samt budgetdeputerade och riksdagens krigsdelegation. Förvaltningsorgan inom vardera kammaren är enligt utredningen talmannen, kanslitillsättarna och ekonomideputerade.

Förutom riksdagens egna förvaltningsorgan finnes riksdagens verk, till vilka utredningen räknar riksbanken, riksgäldskontoret, riksdagens ekonomi — *Bihang till riksdagens protokoll 1966. 5 saml. 3 avd. Nr 1*

## 2 Sammansatt konstitutions- och bankoutskotts betänkande nr 1 år 1966

mibyrå, riksdagsbiblioteket med riksdagens upplysningstjänst, justitieombudsmannen och militieombudsmannen med deras expeditioner, riksdagens revisorers kansli samt Nordiska rådets svenska delegations kansli. Vissa beslutsfunktioner har anförtrotts ett särskilt gemensamt organ, delegerade för riksdagens verk.

Riksdagens ekonomiska angelägenheter handhas inte av riksdagens egna förvaltningsorgan utan i mycket stor utsträckning av riksdagens verk. De flesta uppgifterna i detta avseende tillkommer *riksgåldskontoret* och riksdagens ekonomibyrå; den senare är underställd riksgäldsfullmäktige och riksgäldsdirektören. Riksgäldsfullmäktige handhar genom ekonomibyran förvaltningen av riksdagens ekonomiska angelägenheter samt vården av riksdagshuset. Fullmäktige skall vidta åtgärder för riksdagshusets drift och underhåll. De äger föreskriva villkor för tillfälligt upplåtande av lediga lokaler inom riksdagshuset och gemensamt med bankofullmäktige vidta åtgärder i fråga om riksdagshuset. Ekonomibyrans förvaltningsuppgifter hänför sig huvudsakligen till tre områden nämligen förvaltningen av riksdagshuset, uppgifter beträffande riksdagstrycket samt avlönings- och ersättningsärenden rörande riksdagens ledamöter och personal. Inom ekonomibyran finns drygt ett 60-tal befattningar.

Inom *riksdagsbiblioteket* har sedan 1955 försöksvis varit inrättad en upplysningstjänst för riksdagens ledamöter. Enligt ett provisoriskt reglemente skall *upplysningstjänsten* biträda vid insamling av sakuppgifter som är under behandling i riksdagen eller som någon ledamot önskar bringa inför denna. I praxis har upplysningstjänsten utvecklats till en permanent institution med uppgift att biträda ledamöterna i deras offentliga verksamhet. För upplysningstjänsten finnes f. n. 12 tjänster.

*Delegerade för riksdagens verk* består av två riksbanksfullmäktige, två riksgäldsfullmäktige och ordföranden i styrelsen för riksdagsbiblioteket. Delegerade är central myndighet för förhandling om anställningsvillkor för tjänstemän vid riksdagens verk och har bl. a. tillagts befogenheter inom riksdagens verks område motsvarande dem som tillkommer statens avtalsverk beträffande den under Kungl. Maj:t lydande förvaltningen. Hos delegerade finnes anställd en sekreterare.

*Av riksdagens egna förvaltningsorgan* är i detta sammanhang *kanslideputerade* av störst intresse. De utgörs av två inom första och två inom andra kammaren av riksdagen direkt valda ledamöter samt två suppleanter från vardera kammaren. Kanslideputerade omnämnes i 80 § riksdagsordningen och har enligt detta stadgande att ombesörja uppsättandet och expedierandet av andra för båda kamrarna gemensamma skrivelser än sådana som blivit av ständigt eller i dess ställe särskilt tillsatt utskott handlagda.

Kanslideputerade handhar även till stor del tillsammans med talmännen vissa beslutsfunktioner avseende tillämpningen av riksdagsmännens arvodestadga och äldre pensionsbestämmelser. Tidigare har liknande besluts-

funktioner innehafts i stor utsträckning beträffande avlöningsbestämmelserna för riksdagens tillfälligt anställda tjänstemän. Kanslideputerade har beträffande förhandlingsuppgifter i huvudsak samma ställning beträffande riksdagens egna tjänstemän som delegerade för riksdagens verk har beträffande tjänstemän vid dessa verk. — Kanslideputerade har en sekreterare anställd.

Vardera kammaren utser fyra ledamöter att handha vården om kammarens ekonomiska angelägenheter, *ekonomideputerade*. De ombesörjer åtgärder av betydelse för ledamöternas trevnad och bekvämlighet.

### Tidigare förslag

Såsom återgives i utredningens betänkande s. 21 upptog 1958 års *statsrevisorer* frågan om en översyn av riksgäldskontorets organisation och ifrågasatte om icke riksgäldskontoret skulle kunna indras och dess uppgifter ombesörjas på mindre personal- och kostnadskrävande sätt. Revisorerna övervägde antingen överflyttning av kontorets ämbetsuppgifter till annan myndighet eller en väsentlig krympning av kontorets organisation.

Beträffande riksdagens ekonomibyrå åter talade enligt revisorernas uppfattning flera skäl för att byråns ställning borde stärkas. Lämpligen borde till byrån koncentreras — förutom dess dåvarande uppgifter — de uppgifter rörande vården av riksdagens ekonomiska angelägenheter samt riksdagshuset ävensom ombesörjandet av riksdagstrycket vilka ankom på riksgäldskontoret. I spetsen för ekonomibyrån borde vid sådant förhållande ställas en av riksdagen utsedd styrelse, som även skulle kunna överta de uppgifter som ombesörjdes av kamrarnas kanslitillsättare, kanslideputerade m. fl. Därigenom skulle skapas förutsättningar för ett mera fast grepp från riksdagens sida över riksdagens kansliorganisation.

*Författningsutredningen* uttalade i SOU 1963: 16 s. 48 (jfr även SOU 1963: 18) bl. a.:

Vad riksdagens förvaltningsorganisation beträffar är för närvarande antalet beslutande organ på detta område stort och beslutanderätten i vissa typer av ärenden uppdelad på flera skilda organ. Främst beträffande personalfrågor har beslutanderättens splittring medfört olägenheter. I syfte att åvägabringa en smidigare och rationellare förvaltningsform föreslår utredningen att riksdagens förvaltningsärenden, med särskilt angivna undantag, skall handläggas av ett enda organ, riksdagens kontor, med en överinstans, benämnd riksdagens förvaltningsdelegation. Kontoret skall bland annat framlägga anslagsäskanden avseende riksdagen, handlägga frågor rörande riksdagsledamöternas arvoden m. m., fungera som personalnämnd för all personal inom riksdagshuset, förhandla angående löner etc. På förvaltningsdelegationen skall ankomma att granska och sammanställa anslagsäskanden som avser riksdagen och samtliga under riksdagen lydande myndigheter, meddela förvaltningsbestämmelser som är gemensamma för sådana myndigheter samt pröva och avgöra vissa besvärärenden. Riksdagens kon-

#### 4 Sammansatt konstitutions- och bankoutskotts betänkande nr 1 år 1966

tor föreslås stå under ledning av en styrelse, bestående av fyra av riksdagen för varje valperiod utsedda ledamöter jämte kontorets chef. Förvaltningsdelegationen skall utgöras av sex av riksdagen för varje valperiod utsedda ledamöter jämte talmannen såsom ordförande.

*Riksgäldsfullmäktige* sammanfattade i remissyttrande över författningsutredningens förslag sin ståndpunkt sålunda, att ehuru fullmäktige kunde i allt väsentligt ansluta sig till de tankar och syften som uppbar författningsutredningens ifrågavarande förslag, hade fullmäktige likväl icke funnit tillräckliga skäl föreligga för en ändring av ekonomibyråns organisatoriska anknnytning till riksgäldskontoret. Fullmäktige biträdde emellertid förslaget om inrättandet av en riksdagens förvaltningsdelegation.

Några *länsstyrelser* fann författningsutredningens förslag ändamålsenliga och ägnade att avhjälpa olägenheterna med den nuvarande organisationen. En länsstyrelse uttalade att frågan om hur riksdagens förvaltningsorganisation borde lösas och när en eventuell omorganisation skulle ske, i och för sig ej var avhängig av en eventuellt blivande författningsreform.

Beräffande en år 1954 utförd undersökning av arbetsformerna för en enkammarriksdag samt en av riksdagen vid vårsessionen 1965 behandlad framställning bl. a. om att upplysningstjänsten skulle organiseras som en självständig enhet hänvisas till ss. 26 och 27 i betänkandet.

#### Utredningens överväganden

Utredningen uttalar inledningsvis (s. 28) att utredningen till prövning upptagit främst riksdagens rent interna förvaltningsorganisation, medan riksdagens verk behandlats endast i den utsträckning de står i oskiljaktigt sammanhang med förstnämnda spörsmål, såsom i fråga om förhandlingsverksamhet. Utredningen uttalar fortsättningsvis, att en naturlig anknyningspunkt härvid i viss utsträckning varit författningsutredningens överväganden.

Utredningen uttalar härefter bl. a.

De skäl som föranledde författningsutredningen att föreslå ett nytt förvaltningsorgan har genom den ytterligare penetrering av frågekomplexen beträffande riksdagens såväl förvaltnings- som personalorganisation som skett genom organisationsutredningen vunnit ökad styrka. Härtill har inte minst bidragit den nyligen fullföljda utvecklingen beträffande förhandlingsverksamheten och de offentliga tjänstemännens anställningsvillkor. Det måste anses angeläget att handläggningen av förvaltningsärenden i princip koncentreras till ett organ i den mån ej särskilda skäl talar för en annan ordning.

Enligt utredningens mening bör detta organs ämbetsområde inte innefatta verksamheten inom riksbanken och riksgäldskontoret, vilka förvaltas av var sina fullmäktige enligt bestämmelser i grundlag. Detta hindrar inte att — på sätt i det följande anges — det yttersta ansvaret för förhandlingsverksamheten beträffande de vid dessa verk anställda tjänstemännen kan

anförtrors ett gemensamt organ och inte heller att vissa arbetsuppgifter överförs från riksgäldskontoret till nämnda organ.

Mot bakgrunden av det anförda föreslår organisationsutredningen att ett nytt förvaltningsorgan inom riksdagen tillskapas. För detta föreslås benämningen *riksdagens förvaltningskontor*. På sätt i annat sammanhang anges förutsätts kontoret skola underställas en särskild styrelse.

Utredningen nämner, att den inte ansett sig böra framlägga något förslag om en överinstans i förvaltningsärenden för riksdagen och dess verk. Utredningen, som alltså inte framlägger förslag om en riksdagens förvaltningsdelegation, framhåller att ett avgörande skäl för denna ståndpunkt varit att inrättandet av en sådan institution torde förutsätta grundlagsändring samt att därtill kommit att riksdagens verk inte utgjort huvudföremålet för utredningens uppmärksamhet.

Beträffande de arbetsuppgifter som avses komma att åvila det föreslagna *riksdagens förvaltningskontor* anför utredningen sammanfattningsvis:

1. För handläggning av förvaltningsärenden inrättas ett nytt organ, riksdagens förvaltningskontor. I detta inlemmas den nuvarande riksdagens ekonomibyrå, vars tjänster överförs till kontoret. Vissa arbetsuppgifter överförs från riksgäldskontoret till förvaltningskontoret.

Riksdagens upplysningstjänst, som f. n. ingår i riksdagsbiblioteket, inordnas i förvaltningskontoret. Hithörande tjänster överförs till kontorets stat.

Förvaltningskontorets ämbetsområde innefattar ej verksamheten inom riksbanken och riksgäldskontoret. Dock skall ansvaret för förhandlingsverksamheten vid dessa verk åvila förvaltningskontoret.

2. Förvaltningskontoret underställs en särskild styrelse om sju ledamöter, samtliga valda inom riksdagen. Styrelsens sammansättning skall ej bindas vid på förhand fastställda regler. Vid behandlingen inom styrelsen av ärende rörande visst verk skall representant för verket åga delta.

För förvaltningskontoret inrättas en cheftjänst, tillsatt genom förordnande för viss tid.

3. Riksdagens förvaltningskontor skall, i enlighet med fastställd instruktion eller eljest jämlikt riksdagens beslut, ha följande uppgifter:

a) att meddela resp. medverka vid meddelande av vissa för olika riksdagsorgan gemensamma förvaltningsföreskrifter m. m. samt att ansvara för utgivningen av en riksdagens författningssamling;

b) att uppgöra anslagsäskanden avseende förvaltningskontoret samt att granska och sammanställa anslagsäskanden avseende riksdagen och dess verk utom riksgäldskontoret;

c) att handlägga ärenden rörande uträkning av avlöningar och ersättningar till riksdagens ledamöter samt till personal hos riksdagen och dess verk utom riksbanken och riksgäldskontoret ävensom angående pension till riksdagsledamöter och deras efterlevande;

d) att vara central myndighet för förhandlingar om anställnings- och arbetsvillkor rörande tjänstemän hos riksdagen och dess verk ävensom för vissa personalfrågor i övrigt;

e) att handha ledningen av riksdagens upplysningstjänst;

f) att handlägga ärenden rörande riksdagshuset samt övriga lokaler för riksdagen och dess organ;

g) att handlägga ärenden rörande riksdagstrycket samt

## 6 Sammansatt konstitutions- och bankoutskotts betänkande nr 1 år 1966

h) att genom en central skrivbyrå tillhandahålla skrivhjälp åt riksdagens ledamöter, utskott och övriga organ, allt i den mån dylik hjälp ej ordnas på annat sätt.

4. Riksdagens förvaltningskontor organiseras på fem arbetsenheter. För kontoret beräknas i nuläget 86 tjänster. Samtliga dessa tjänster utom en har sin motsvarighet i nuvarande organisation. Särskild undersökning förutsätts skola ske av förvaltningskontorets framtida personalorganisation.

5. Förslaget om inrättande av ett riksdagens förvaltningskontor berör i följande hänseenden nuvarande organisation:

a) Riksgäldsfullmäktiges och riksgäldskontorets funktioner överflyttas i vissa delar på förvaltningskontoret och dess styrelse. Hit hör exempelvis sammanställning av anslagsäskanden, uträkning av vissa löner och pensioner samt handläggning av lokalfrågor och tryckeriärenden. Riksdagens ekonomibyrå upphör.

b) Styrelsens för riksdagsbiblioteket uppgifter samt bibliotekets personalorganisation röner inverkan av upplysningstjänstens inlemmande i förvaltningskontoret.

c) Delegerade för riksdagens verk upphör som särskild institution. Funktionerna överläts i princip på förvaltningskontorets styrelse.

d) Talmanskonferensens befattning med avlöningsfrågor upphör.

e) Bankoutskottets verksamhet påverkas i vissa hänseenden.

f) Kanslideputerades funktioner upphör, dock tills vidare med undantag för den i § 80 RO fastställda uppgiften att ha inseende över riksdagens kansli; i avvaktan på grundlagsändring kan personalunion åstadkommas mellan kanslideputerade och motsvarande antal ledamöter av förvaltningskontorets styrelse. Riksdagens kanslis funktioner inlemmas i förvaltningskontoret.

g) Anordningen med särskilda ekonomideputerade inom kamrarna upphör.

6. Förslaget förutsätter nya resp. ändrade förvaltningsbestämmelser i olika hänseenden, dock utan grundlagsändring, samt vissa ändringar beträffande anslagsrubriceringen.

7. Beträffande förslaget inverkan på lokalfrågor förutsätts särskild undersökning, med beaktande av andra aktuella spörsmål av samma slag.

8. Förslaget är avsett att genomföras med verkan fr. o. m. 1/7 1966.

### Motionen

Som motivering för motionsyrkandet anföres i sammandrag:

Utredningen har ej motiverat sitt förslag att överföra upplysningstjänsten från biblioteket till riksdagens förvaltningskontor med andra skäl än att förvaltningsorganisationen lämpligen bör innefatta de arbetsuppgifter som ankommer på upplysningstjänsten, varjämte utredningen erinrat om att upplysningstjänsten har utarbetat registret till riksdagstrycket. Vid de tillfällen då riksdagen haft att taga ställning till frågan om upplysningstjänstens organisationer och resurser, har emellertid den nära samhörigheten mellan upplysningstjänsten och biblioteket alltid betonats. Även författningsutredningen ansåg, att en samordning av biblioteket och upplysningstjänsten och biblioteket vore »erforderlig» och att denna lämpligen

kunde »skapas genom att upplysningstjänsten står under samma ledning som riksdagsbiblioteket». Styrelsen för riksdagsbiblioteket underströk 1964 den nära samhörigheten och sambandet mellan biblioteksstyrelsens ledning. Styrelsen framhöll 1965 — i anslutning till att den föreslog att upplysningstjänsten skulle avskiljas som ett självständigt verk under biblioteksstyrelsens ledning — den stora betydelsen av »att upplysningstjänsten har nära tillgång till riksdagsbibliotekets rika samlingar av svensk och utländsk samhällsvetenskaplig litteratur. (BoU 1965: 48 s. 13). — Med anledning av förslag att flytta riksdagsbiblioteket till kvarteret Vinstocken har upplysningstjänstens föreståndare anfört, att den nuvarande bekväma tillgången till bibliotekets samlingar är synnerligen värdefull för upplysningstjänsten. — Motionären framhåller slutligen, att den ström av informationsmaterial, som riksdagsbibliotekets accession utgör, innebär en stor fördel för upplysningstjänstens arbete och att, om biblioteket flyttas från riksdagshuset, ett omfattande referensbibliotek måste upprättas. Detta skulle innebära betydande kostnader och olägenheter för alla berörda parter.

### Utskottet

Riksdagens förvaltningsorganisation har länge varit föremål för reformsträvanden. Den nuvarande ordningen kännetecknas av en avsevärd splittning på skilda organ med delvis oklara uppgifter. Allt starkare önskemål har framkommit om en mera enhetlig organisation, som gör det möjligt för riksdagen att utöva en fastare ledning av sina olika förvaltningsuppgifter.

Frågekomplexet upptogs till särskild granskning av författningsutredningen, som i betänkande år 1963 framlade ett förslag till ny förvaltningsorganisation för riksdagen, för vilket en redogörelse lämnats i det föregående. Frågorna blev föremål för ytterligare belysning vid remissbehandlingen av författningsutredningens betänkande. På grundval av detta material och en ytterligare penetrering av spörsmålen, med särskild hänsyn till de nyligen genomförda reformerna beträffande statstjänstemännen, har nu riksdagens organisationsutredning framlagt ett förslag, som åsyftar att från instundande halvårsskifte åstadkomma vissa reformer på området. Detta förslag är väsentligt mera begränsat än det av författningsutredningen framlagda. Det åsyftar i första hand riksdagens interna förvaltning och berör riksdagsverken huvudsakligen endast med avseende på förhandlingsverksamheten.

Den begränsade räckvidd, som sålunda getts förevarande förslag, är en konsekvens dels av att grundlagsändringar inte kan genomföras förrän år 1969, dels av organisationsutredningens uppdrag. Utredningen har tillsatts för att utarbeta förslag till åtgärder, främst beträffande riksdagens förvaltnings- och personalorganisation, som är ägnade att åvägabringa en bätt-

re ordning för riksdagsarbetet och därmed mera tillfredsställande arbetsförhållanden för riksdagens ledamöter. I ett första betänkande redovisade utredningen förra året undersökningar rörande själva riksdagsarbetet och framlade vissa förslag till reformer därvidlag, vilka i huvudsak godtagits av riksdagen. Väsentliga förbättringar av arbetsförhållandena har också kommit till synes redan under innevarande session.

En av grundtankarna i utredningens förra betänkande var att riksdagen måste eftersträva ökad planmässighet i arbetet och en fastare arbetsledning. Då riksdagens arbetsmöjligheter uppenbarligen i väsentlig mån påverkas av den yttre organisationen, är det följdriktigt att utredningen nu föreslagit, att en central myndighet skall tillskapas hos riksdagen själv för handhavande av dess olika interna förvaltningsangelägenheter. Utskottet ansluter sig helt till denna grundtanke. Särskilt mot bakgrunden av den starka och fortgående ökningen av riksdagens arbetsuppgifter är det enligt utskottets mening angeläget att en sådan reform utan uppskov kommer till stånd. De stegrade krav, som utvecklingen kommit att ställa på riksdagen och dess ledamöter, måste föranleda en väsentlig förstärkning av riksdagens egna administrativa resurser.

Utskottet tillstyrker sålunda utredningens förslag om tillskapande av ett nytt förvaltningsorgan inom riksdagen, till vilket riksdagens förvaltningsuppgifter såvitt möjligt koncentreras. Vid konstruktionen av det nya organet har utredningen otvivelaktigt mött ej obetydliga svårigheter, särskilt till följd av att grundlagsändringar inte kunnat nu föreslås. Den förordade lösningen innebär att ett riksdagens förvaltningskontor uppbyggs med den nuvarande riksdagens ekonomibyrå som grundval och ställs under ledning av en styrelse med sju ledamöter och lika många suppleanter, vilka väljs enligt samma regler som riksgäldsfullmäktige. För den omedelbara ledningen av kontoret föreslås en chefstjänst inrättad. Till det nya organet överförs bl. a. de uppgifter avseende riksdagen, som nu ankommer på riksgäldskontoret, samt kansli- och ekonomideputerades uppgifter i den mån grundlagshinder inte möter. Förvaltningskontoret föreslås vidare bli central förhandlingsmyndighet för hela riksdagsförvaltningen samt äga vissa befogenheter i fråga om meddelande av förvaltningsföreskrifter, utfärdande av författningar m. m.

Utredningens förslag framstår för utskottet som praktiska och realistiska. Det synes knappast möjligt att inom ramen för gällande grundlagar åstadkomma en bättre konstruktion av det nya förvaltningsorganet. En annan sak är, att en grundlagsreglering av dettas ställning och befogenheter i förhållande till övriga organ inom riksdagen och dess förvaltning sannolikt skulle innebära en förstärkning. En särskild fördel är å andra sidan att en sådan grundlagsreglering, om det nu föreliggande förslaget genomföres, kan övervägas år 1968 mot bakgrunden av halvtannat års praktisk erfarenhet. Det är emellertid angeläget att understryka vikten av att för-



valtningskontoret, dess styrelse och chef, redan från början verkligen tillerkännes den ledande ställning inom den interna riksdagsförvaltningen, som utredningen åsyftat. Om de fördelar för riksdagen skall vinnas, som avses med den föreslagna reformen, bör otvivelaktigt kontoret ges de befogenheter och den auktoritet, som erfordras för att kunna självständigt administrera området och taga nödvändiga initiativ. En viktig fråga i detta sammanhang är även kompetensfördelningen mellan styrelsen och förvaltningskontorets chef. Enligt utskottets mening bör beslutanderätt i betydande omfattning tillerkännas chefen i de löpande ärendena, medan styrelsen förbehålls de principiella eller eljest viktigare avgörandena. Det förslag till instruktion för kontoret och övriga bestämmelser om detta, som utskottet framlägger, har utarbetats med hänsyn till dessa synpunkter.

Vad särskilt beträffar styrelseledamöternas ställning vill utskottet framhålla, att det förhållandet att styrelsen inte konstruerats som ett utskott inte får leda till uppfattningen att uppdraget är att anse som underordnat. I stället kommer styrelsen att få självständiga administrativa uppgifter med beslutanderätt på för riksdagen betydelsefulla områden. Med hänsyn till arten av styrelsens funktioner och till dess ansvar och förväntade arbetsmängd finner utskottet i likhet med utredningen att särskilt arvode bör utgå.

Vad härefter beträffar förslagens enskildheter och de författningsfrågor, som aktualiseras därav, vill utskottet till en början framhålla, att det uppenbarligen inte är möjligt att redan nu åstadkomma en fullständig inventering av alla de spörsmål, som måste uppkomma i praktiken, eller en författningsreglering av slutgiltigt slag. Som utredningen framhåller kan varken arbetsuppgifterna eller tjänsteorganisationen i allo överblickas redan nu. Bland större arbetsuppgifter som genast torde bli aktuella kan nämnas lokalfrågorna, däribland den viktiga frågan om att tillhandahålla riksdagens ledamöter fler arbetsrum. Det måste emellertid ankomma på förvaltningskontoret att självt verkställa en grundlig penetrering av spörsmålen om arbetsuppgifter och organisation och framlägga de förslag, som därav föranleds. De omfattande utredningar, som utförts, ger emellertid en betryggande grundval för att nu besluta om kontorets inrättande och meddela de i begynnelseskedet erforderliga föreskrifterna.

Utskottet finner sålunda att organisationsförändringen bör i princip genomföras den 1 juli 1966. Det synes lämpligt, att styrelsen redan dessförinnan utser direktör och vidtager andra åtgärder för organisationsförändringen.

Utskottet övergår härefter till utskottets ställningstaganden i fråga om de viktigare punkterna angående förvaltningskontorets organisation och arbetsuppgifter. Framställningen av dessa frågor sker i den ordningsföljd de förekomma i det *förslag till instruktion för riksdagens förvaltningskon-*  
1\* — *Bihang till riksdagens protokoll 1966. 5 saml. 3 avd. Nr 1*

## 10 Sammansatt konstitutions- och bankoutsotts betänkande nr 1 år 1966

tor, vilket utskottet bifogar detta betänkande som *Bil. A*. Inledningsvis kan nämnas, att det av organisationsutredningen slutna huvudavtalet numera trätt i kraft, sedan det den 3 maj 1966 godkänts av löne delegationen.

1 §. Utskottet biträder utredningens förslag, att kontoret bör vara riksdagens centrala förvaltnings- och förhandlingsmyndighet. Denna kontorets ställning jämte det förhållandet att förvaltningskontoret är ett inre riksdagsorgan och icke ett riksdagens verk torde underlätta för riksdagens ledamöter att utöva ett direkt inflytande på frågorna om service i olika avseenden till riksdagens ledamöter. Såsom utredningen antytt kan vidare överförandet av riksdagens ekonomibyrå under en riksdagens egen styrelse, koncentrationen av förhandlingsbefogenheterna till den nya enheten och överförandet av flera små enheter till en större enhet antagas verka i riktning mot större effektivitet och enhetlighet. Över huvud taget kan sägas, att riksdagens förvaltningsorganisation nu avses få en såvitt möjligt ändamålsenlig uppbyggnad. — I egenskap av central myndighet och inre riksdagsorgan torde förvaltningskontoret äga mottaga delgivning för riksdagens räkning.

2 § 1. Kontoret övertager från riksgäldskontoret förvaltningen av riksdagens ekonomiska angelägenheter ävensom vården av riksdagshuset, 3 § 2 st. riksgäldsreglementet. (Riksgäldskontoret skall dock fortfarande vara kassakontor för riksdagen.) Dessutom övertager kontoret förvaltningen av övriga lokaler för riksdagen och dess verk utom lokaler för riksbanken och dess underlydande enheter och riksgäldskontoret. Sistnämnda myndighet bibehåller däremot funktionen att gemensamt med riksbanken vårda riksbyggnaderna å Helgeandsholmen i vad avser riksbankens hus. Vad angår övriga uppdrag som riksgäldskontoret erhållit av riksdagen utan att de kommit till uttryck i författningar torde sådana uppdrag böra överflyttas till förvaltningskontoret som sammanhängt med ekonomibyråns verksamhet. Överenskommelser om överflyttning bör kunna träffas mellan förvaltnings- och riksgäldskontoren. Till det sagda och för följande punkter hänvisas i fråga om kompetensfördelningen dessutom till de betänkandet bilagda förslagen till ändringar i vissa författningar. — För de i denna punkt avsedda fastighetsfrågorna finnes en sektion på ekonomibyrån.

2 § 2. De i denna punkt angivna frågorna avses skola handläggas å den arbetsenhet som förestås av direktören. Beträffande förhandlingsfrågorna må hänvisas till betänkandet s. 18 ff. Instruktionen för delegerade för riksdagens verk föreslås upphävd från och med den 1 juli 1966. Stadgande härom har intagits i ikraftträdandebestämmelserna till instruktionen för förvaltningskontoret.

Handläggningen av anställningsärenden innefattar även befogenheterna för nuvarande kanslideputerade tillika med talmännen att besluta i avlönings- och ersättningsfrågor, i den mån dessa frågor ej avgörs genom kollektivavtal. Talmanskonferensens befattning med frågor om arvoden

åt personal överflyttas genom detta stadgande och ändring av 7 § riksdagsstadgan till kontoret. Kontoret äger självt besluta i sådana frågor.

Behov av vissa för hela riksdagsförvaltningen gemensamma förvaltningsföreskrifter föreligger. Det förutsättes att riksbanken och riksgäldskontoret, vilka i detta avseende och flera andra undantagits från förvaltningskontorets överhöghet, i sådana frågor kan samordna antagandet av regler. Utgivandet av flera författningar med gemensamt innehåll torde böra undvikas. Reglerna bör alltså i sådana fall sammanföras i en författning, vilken liksom författningar i övrigt inom riksdagsförvaltningen *utgives* av förvaltningskontoret. Det bör framhållas att riksbanken och riksgäldskontoret själva skall antaga sina interna författningar.

2 § 3. Uträkning av arvoden och ersättningar till riksdagens ledamöter sker även nu i riksdagshuset av en förste revisor, som i tjänsteavseende tillhör riksgäldskontoret. Denna tjänst avses skola överföras till förvaltningskontoret. För uträkningen av avlöningarna till personalen hos riksdagen och dess verk utom riksbanken och riksgäldskontoret, vilken f. n. sker i riksgäldskontoret, torde ytterligare tjänst behöva inrättas på förvaltningskontorets stat. Utskottet förutsätter, att förvaltningskontorets styrelse och riksgäldskontoret kan överenskomma om en smidig lösning av de problem som kan uppkomma vid övergången till den nya ordningen.

Frågor om beviljande av pensioner till riksdagens ledamöter och personal och deras efterlevande övertages i princip fr. o. m. den 1 juli 1966. Riksgäldsfullmäktige skall dock alltså handlägga pensionsärenden, vari ansökan inkommit till riksgäldskontoret före den 1 juli 1966.

Utbetalningar av löner och pensioner och andra ersättningar och därav föranledd bokföring och skyldighet att lämna uppgifter till myndigheter (inkomstuppgifter etc.) avses även i fortsättningen skola handhas av riksgäldskontoret. Dessutom avses att riksgäldskontoret tillsvidare skall ombesörja revisionen av förvaltningskontorets räkenskaper.

2 § 4. Den enhet som f. n. finns å ekonomibyrån för handläggning av frågor angående riksdagstrycket avses skola innefatta även riksdagens debattprotokoll (»Riksdagsdebatterna»). Vid överflyttningen nu överföres dock endast tjänsten som föreståndare för »Riksdagsdebatterna» på förvaltningskontorets stat. Skrivbiträdespersonalen därför (»maskinskrivare vid snabbprotokollet») är i personalstaten placerad på kamrarnas kanslier (6 å vartdera), jfr BoU 1965: 45, och torde böra tillsvidare vara tjänsteplacerad där, när den särskilt under den allmänna motionstiden tillhandagår kamrarnas kanslier med skrivhjälp. Enligt vad utskottet erfarit avser riksdagens organisationsutredning att till behandling upptaga frågan om denna personals tjänsteplacering.

2 § 5. Riksdagens upplysningstjänst bildar inom förvaltningskontoret en särskild enhet och överföres sålunda från riksdagsbiblioteket till förvaltningskontoret. Härigenom underlättas enligt utskottets mening strävandena

## 12 Sammansatt konstitutions- och bankoutskotts betänkande nr 1 år 1966

att bereda upplysningstjänstens personal trygghet i anställningen. Under sommarferierna då riksdagsledamöternas anspråk på service från upplysningstjänsten avsevärt minskar, kan personalen sålunda få tjänstgöra på andra avdelningar inom kontoret och säsongmässigt betingad personalavgång sålunda undvikas. Upplysningstjänstens verksamhetsuppgifter har definierats i enlighet med den praxis som finnes beträffande upplysningstjänstens verksamhet, se 7 §. Därjämte har ombesörjande av registret till riksdagstrycket, som i praktiken åvilat upplysningstjänsten, även formellt överförts från biblioteket. — I likhet med utredningen (bet. s. 36 ff) finner alltså utskottet övervägande skäl tala för att överföra upplysningstjänsten till förvaltningskontoret. Utskottet delar sålunda ej den åsikt i denna fråga som framförts i motionen II: 925.

2 § *andra st.* Vissa uppgifter åvilar f. n. kanslideputerade enligt särskilda riksdagsbeslut. Dessa uppgifter överföres nu till förvaltningskontoret, jfr ex.vis 1060 års beslut i anledning av KU 1960: 26 att kanslideputerade skulle fungera som en riksdagens personalnämnd. De uppgifter som åvilar ekonomideputerade avses skola överföras till kontoret. Detta kan emellertid ej ske förrän genom motionsinitiativ. Däremot överföres genom organisationsändringen fr. o. m. den 1 juli 1966 de uppgifter som åligger riksdagens ekonomibyrå.

På längre sikt torde förvaltningskontoret utom att vara ett förvaltnings- och förhandlingsorgan kunna bli ett värdefullt utrednings- och serviceorgan för riksdagen och dess ledamöter. Stadgandet har erhållit en utformning som möjliggör en sådan utveckling.

3 §. Denna paragraf motsvarar i viss del särskilda paragrafer i reglementet för riksgäldskontoret (3 § st. 2, 49 §, 50 och 53—56 §§). Det är angeläget att lokalbehoven för riksdagen, dess organ och ledamöter samt partierna främst blir tillgodosedda och att först därefter tillfällig upplåtelse sker för andra ändamål som avses i paragrafen.

4 §. Denna paragraf behandlar närmare förhandlingsverksamheten. Av allmänna grundsatser följer att skyldighet föreligger att i avtal intaga förbehåll om riksdagens godkännande inte bara när det gäller avtal i förhandlingsfrågor utan även i andra avtal som slutes, om skyldighet att inhämta sådant godkännande föreligger.

5 §. Hänvisningarna till särskilda författningar avser bl. a. arvodesstadgan och övergångsbestämmelserna till denna. Förslag om ändring av nämnda stadga och övergångsbestämmelser framlägges av konstitutionsutskottet.

10 §. Beträffande den organisatoriska uppbyggnaden av kontoret vill utskottet framhålla att avsikten varit att skapa ett effektivt serviceorgan för de behov som i olika avseenden kan uppkomma inom riksdagen. Styrelsen torde inte minst under uppbyggnadsperioden få en betydande arbetsbörda. Med hänsyn härtill och till förvaltningskontorets ställning inom riksdagsförvaltningen kan det uppkomma behov av att de nu i 16 § före-

slagna arvodena omprövas, när erfarenheter vunnits. Vad beträffar direktören torde också kunna förutses att behov kan uppkomma av att anpassa lönen till löneutvecklingen i övrigt för jämförliga tjänstemän. Med hänsyn till att riksdagen ej skall behöva binda sig för en viss tjänsteinnehavare under längre tid, torde direktören böra, förutom för viss tid, även kunna förordnas tills vidare. I analogi med vad som tillämpas i fråga om lönegrads-placering för högre tjänstemän inom statens avtalsverk bör chefstjänsten ej lönegradsplaceras genom avtal. Personalorganisationerna har, enligt vad utskottet inhämtat, instämt häri.

11 §. Styrelsen har att handlägga dels alla viktigare ärenden, dels vissa andra och kan självfallet överta handläggningen av vilket ärende som helst. Vad angår föredragningskyldighet för direktören har utskottet följt utredningens förslag.

Sekreterar- och annan personal åt styrelsen och direktören torde i viss utsträckning böra anställas redan före den 1 juli 1966.

Vad angår yrkandet i motionen II: 925 framgår av vad utskottet ovan yttrat, att utskottet ej finner skäl tillstyrka detsamma.

#### **Utskottets hemställan**

Utskottet hemställer,

att riksdagen måtte

1. avslå motionen II: 925;
2. besluta om inrättandet från och med den 1 juli 1966 av riksdagens förvaltningskontor i enlighet med de riktlinjer till vilka utskottet i det föregående anslutit sig, och upphörandet vid samma tid av riksdagens ekonomibyrå;
3. antaga härvid såsom Bil. A fogad instruktion för riksdagens förvaltningskontor jämte ikraftträdandebestämmelser;
4. besluta, med motsvarande överflyttning från personalstaterna för andra i bifogade tjänsteförteckning (Bil. B) angivna organ, fastställa å bilagan angiven personalstat för riksdagens förvaltningskontor att gälla från och med den 1 juli 1966;
5. besluta att de den 1 juli 1966 gällande tillsättningsbesluten angående tjänst som sålunda överflyttats skall från och med samma dag utan ändring av beslut om lön och annan gottgörelse avse motsvarande tjänst vid riksdagens förvaltningskontor;
6. besluta att förvaltningskontoret skall, om ej annat är stadgat, beträffande arbetstagare vid riksdagen och dess

14 Sammansatt konstitutions- och bankoutskotts betänkande nr 1 år 1966

verk äga befogenheter motsvarande dem som tillkommer statens avtalsverk beträffande statsförvaltningen i övrigt;

7. bemyndiga riksdagens organisationsutredning att utan hinder av förvaltningskontorets förhandlingsrätt fullgöra de förhandlingsuppgifter m. m. vartill den bemyndigats genom riksdagens bifall till konstitutionsutskottets hemställan i utlåtande nr 25 år 1966;

8. besluta att styrelse för förvaltningskontoret skall väljas första gången vårsessionen 1966;

9. bemyndiga styrelsen

a) att från och med den dag den blivit utsedd anställa chef för kontoret och annan personal från och med den 1 juli 1966,

b) att för tiden före den 1 juli 1966 mot arvode ur anslaget Riksdagen, Övriga omkostnader anställa erforderligt biträde, samt

c) att ur vederbörligt anslag å förvaltningskontorets stat disponera medel för erforderlig personal som ej upptagits på ovan angivna personalstat;

10. uppdraga åt riksgäldskontoret att verkställa utbetalningar för riksdagens förvaltningskontor, utföra därav föranledd bokföring och skyldighet att till olika myndigheter lämna uppgifter om inkomster etc. samt att revidera kontorets räkenskaper; samt

11. antaga de förslag till författningsändringar som angives i Bil. C—F att träda i kraft den 1 juli 1966.

Stockholm den 18 maj 1966

På sammansatta konstitutions- och bankoutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

---

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Georg Pettersson, Sveningsson, Dahlén, Ståhle och Palm; samt

från a n d r a kammaren: herrar Regnéll, Adamsson, Henningsson\*, Larsson i Luttra, Berglund, Börjesson i Glömminge och Ekström i Iggesund.

---

\* Ej närvarande vid justeringen.

## Instruktion för riksdagens förvaltningskontor

### 1 §

Riksdagens förvaltningskontor är riksdagens centrala myndighet för handläggning av riksdagens förvaltningsärenden och för förhandling om anställnings- eller arbetsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk.

### Uppgifter

#### 2 §

Förvaltningskontoret skall om annat ej är särskilt stadgat:

1. handlägga frågor angående riksdagshuset och lokaler i övrigt för riksdagen och dess verk med undantag av lokalerna för riksbanken och riksgäldskontoret;
2. handlägga frågor angående förhandling om anställnings- eller arbetsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk, anställnings-, tjänstledighets- och andra personalärenden i fråga om personal vid förvaltningskontoret och, i den mån annat ej gäller, annat riksdagens organ, meddela för riksdagens förvaltningskontor och riksdagens verk utom riksbanken och riksgäldskontoret gemensamma förvaltningsföreskrifter samt utgiva författningar angående riksdagen och dess verk;
3. handlägga frågor angående uträkning av arvoden och ersättningar till riksdagens ledamöter samt av avlöningar och ersättningar till personal hos riksdagen och dess verk utom riksbanken och riksgäldskontoret, även om frågor angående pensioner till nämnda ledamöter och personal och deras efterlevande, i den mån ej uppgiften ankommer på annan myndighet;
4. handlägga frågor angående riksdagstrycket, riksdagens debattprotokoll och riksdagens centrala skrivbyrå; samt
5. handlägga frågor angående riksdagens upplysningstjänst.

Kontoret skall vidare utföra de uppgifter som enligt antagna bestämmelser eller genom särskilda riksdagsbeslut åvilar eller ålägges kontoret.

#### 3 §

Det åligger förvaltningskontoret att beträffande riksdagshuset och övriga under 2 § 1. inbegripna lokaler ombesörja vård och underhåll. Då fråga är om större ombyggnad skall framställning göras till riksdagen. Kontoret äger att i första hand för allmänna ändamål upplåta lediga lokaler.

Kontoret skall föranstalta om restauration för riksdagens ledamöter och personal.

#### 4 §

Det åligger förvaltningskontoret att verka för en ändamålsenlig lönepolitik inom riksdagen och dess verk och därvid beakta förhållandena på ar-

betsmarknaden i övrigt samt att bereda varje riksdagens verk tillfälle att framföra sina synpunkter på sådana förhandlingsfrågor som direkt berör verket.

Förvaltningskontoret skall för riksdagen och dess verk utfärda bestämmelser av beskaffenhet att skola ensidigt fastställas av arbetsgivaren och meddela de föreskrifter och anvisningar, som behövs för tillämpningen av kollektivavtal eller avtal om anställnings- eller arbetsvillkor i överensstämmelse med sådant kollektivavtal. I avtal som är av beskaffenhet att böra godkännas av riksdagen eller dess lönelegation skall intagas förbehåll om sådant godkännande.

Styrelsen äger överlämna till myndighet vid riksdagens verk att handlägga avtalsfråga som ankommer på styrelsen och icke är av sådan beskaffenhet att den skall underställas riksdagen eller dess lönelegation.

Styrelsens ordförande eller vid förfall för honom den ledamot styrelsen särskilt förordnar skall utöva det i 12 § riksdagsstadgan förutsatta samråd med riksdagens lönelegation.

#### 5 §.

Beträffande i 2 § 3. nämnda arvoden, löner, ersättningar och pensioner åligger förvaltningskontoret jämväl att fatta de beslut, varom stadgas i särskilda författningar, samt att utfärda tillämpningsbestämmelser till dessa författningar.

#### 6 §

Den i 2 § 4. nämnda skrivbyrån skall ombesörja utskrifter och kopieringar åt riksdagens ledamöter, utskott och övriga organ i den mån uppgiften ej ombesörjes genom annat riksdagsorgan.

#### 7 §

Riksdagens upplysningstjänst skall tillhandagå riksdagens ledamöter, utskott och riksdagens övriga organ med sakuppgifter, sammanställningar och, i den mån andra uppdrag därigenom icke eftersättes, utredningar i ämnen som angår ledamöternas eller organens arbetsuppgifter.

Upplysningstjänsten skall vidare utarbета registret till riksdagsstrycket.

#### 8 §

Förvaltningskontoret skall uppgöra anslagsäskanden avseende förvaltningskontoret samt granska och sammanställa anslagsäskanden avseende riksdagen och dess verk utom riksbanken och riksgäldskontoret.

### *Organisation*

#### 9 §

Förvaltningskontoret ledes av en styrelse bestående av sju riksdagens ledamöter. Närmare bestämmelser om styrelsen meddelas i 28 § riksdagsstadgan.

#### 10 §

Styrelsen utser chef för förvaltningskontoret (direktör). Denne utövar under styrelsen den omedelbara ledningen av förvaltningskontorets verksamhet och föredrager inför styrelsen de ärenden styrelsen skall avgöra, i den mån föredragningskyldigheten inte av styrelsen ålägges annan, samt



undertecknar från kontoret utgående skrivelser.

Direktören skall tillsättas med förordnande tillsvidare eller för viss tid, högst tre år, i högst lönegrad B 6.

Ställföreträdare för direktören utses av styrelsen.

Inom förvaltningskontoret finns fem arbetsenheter för de uppgifter som angivits ovan i 2 § 1.—5. samt 3—8 §§.

Direktören förestår själv den arbetsenhet som avses i 2 § 2.

Hos förvaltningskontoret anställer styrelsen i övrigt arbetstagare enligt personalförteckning, som fastställs av styrelsen, samt annan personal i mån av behov och tillgång på medel.

Styrelsen äger därutöver anställa personal för tillfälliga uppdrag och i övrigt anlita experter och sakkunniga.

### *Ärendenas handläggning*

#### 11 §

Av styrelsen avgöres

1. frågor om slutande av kollektivavtal samt andra förhandlingsfrågor av principiell natur eller större ekonomisk betydelse och frågor som är gemensamma för riksdagen och dess verk;
2. frågor om avbrytande av annan förhandling än förhandling i tvist om avtal;
3. frågor om lockout eller annan stridsåtgärd;
4. viktigare frågor angående utgivande av författningar;
5. viktigare frågor om organisation, arbetsordning eller tjänsteföreskrifter;
6. frågor om anslagsframställningar och andra frågor av större ekonomisk betydelse;
7. frågor om tillsättning av tjänst eller beviljande av pension; samt
8. andra frågor som styrelsen beslutar handlägga eller direktören hänskjuter till styrelsen.

I övriga frågor äger direktören ensam utöva beslutanderätten. Genom arbetsordning eller särskilt beslut må styrelsen överlämna åt annan tjänsteman att avgöra ärende eller viss grupp av ärenden som eljest skulle avgöras av direktören.

Styrelsen äger inom sig utse vissa ledamöter att föra förhandlingar i fråga om arbetstagares anställnings- eller arbetsvillkor.

#### 12 §

Styrelsen är beslutför när minst fem ledamöter är närvarande. Som styrelsens beslut gäller den mening varom de flesta förenar sig. Vid lika röstetal gäller den mening ordföranden biträder. Direktören äger delta i överläggningarna och skall till protokollet anteckna sin mening, om denna är skiljaktig från styrelsens beslut.

#### *Protokoll m. m.*

#### 13 §

I fråga om varje beslut skall hos förvaltningskontoret finnas handling varav framgår vem som fattat beslutet, vem som i övrigt närvarit vid den slutliga handläggningen av ärendet och vem som varit föredragande samt beslutets dag och dess innehåll.

Protokoll föres när skiljaktig mening förekommer eller protokoll behövs

## 18 *Sammansatt konstitutions- och bankoutskotts betänkande nr 1 år 1966*

av annan orsak. Protokoll föres av direktören eller den direktören därtill utser.

Expedition i ärende som styrelsen avgjort skall undertecknas av ordföranden och direktören. I skrivelse till riksdagen skall anges närvarande ledamöter samt skiljaktiga meningar i fråga om ärende som avses i skrivelsen.

### 14 §

Förvaltningskontoret skall vårda sitt arkiv och föra en förteckning över detta.

### *Besvär över beslut*

#### 15 §

Över beslut i ärenden som grundar sig på statstjänstemannalagen eller bestämmelse som meddelats med stöd av lagen eller som eljest, utan att avse ingående eller tillämpning av kollektivavtal, rör enskild person, må besvär anföras hos bankoutskottet.

Part som vill anföras besvär skall skriftligen anmäla missnöje med beslutet. Missnöjesanmälan skall inkomma till kontoret inom fjorton dagar från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet. Sker det ej, förloras rätten till talan. Inkommer besvär inom sådan tid erfordras ej missnöjesanmälan.

I fråga om tillsättande eller uppehållande av tjänst skall klaganden anses ha delgivits beslutet den dag beslutet blivit justerat eller genom anslag offentligen tillkännagivet.

Besvär skall, om talerätten ej förlorats, ingivas till kontoret inom fyra veckor från ovan bestämd delgivningsdag. Sker det ej, förloras besvärsrätten.

Inkomna besvär skall ofördröjligen överlämnas till bankoutskottet.

### *Arvoden och reseersättningar till styrelsen m. m.*

#### 16 §

Såsom arvode åtnjuter en var av styrelsens ledamöter 4 000 kronor årligen. Därjämte utgår särskilda arvoden till styrelsens ordförande med 3 000 kronor för år och till vice ordföranden med 2 000 kronor för år. Suppleant för styrelseledamot åtnjuter arvode med 500 kronor årligen.

#### 17 §

Styrelseledamot och suppleant äger att för resa, som han för fullgörande av uppdraget eller eljest för förvaltningskontorets räkning företager från hemorten eller ort, där han vistas för fullgörande av offentlig uppdrag, samt för återresan åtnjuta resekostnadsersättning och, med det undantag som i andra stycket sägs, traktamente och ersättning i övrigt enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet eller, när fråga är om utrikes resa, utlandsreglementet. Styrelseledamot skall därvid hänföras till rese- och traktamentsklass A.

För beivrande av sammankomst i Stockholm med styrelsen eller för annan förrättning eller annat uppdrag därstädes för förvaltningskontorets räkning skall traktamente icke utgå under tid, då riksdagen håller session.

---

*Sammanfattning av konstitutions- och bankoutskotts betänkande nr 1 år 1966 19*

Denna instruktion träder i kraft den 1 juli 1966, då instruktionen för delegerade för riksdagens verk skall upphöra att gälla. Delegerade skall dock äga slutbehandla ärende som av dem före den 1 juli 1966 upptagits till behandling.

Vad som utan att vara stadgat i författning gäller för riksdagens kansli-deputerade och delegerade för riksdagens verk enligt särskilda riksdagsbeslut skall i stället avse riksdagens förvaltningskontor.

**Personalorganisationen vid riksdagens förvaltningskontor**

<i>Tjänster</i>	<i>Motsvarande tjänst(er), redovisas f. n. under</i>
1 direktör .....	—
1 byråchef .....	Riksdagens ekonomibyrå
3 byrådirektörer .....	Riksdagsbiblioteket (upplysningstjänsten)
2 förste byråsekreterare .....	»
1 kamrerare <sup>1</sup> .....	Riksdagens ekonomibyrå
1 förste revisor .....	Riksgäldskontoret
3 assistenter .....	Riksdagsbiblioteket (upplysningstjänsten)
1 registrator .....	»
1 maskinchef .....	Riksdagens ekonomibyrå
1 förrådsförvaltare .....	»
2 kontorsskrivare .....	»
1 föreståndare för skrivbyrån .....	»
1 maskinförman .....	»
1 förste expeditionsförman .....	»
3 övervaktmästare .....	»
1 hantverksföreståndare .....	»
1 expeditionsförman .....	»
4 kansliskrivare <sup>2</sup> .....	»
1 kansliskrivare .....	Riksdagsbiblioteket (upplysningstjänsten)
1 förste expeditionsvakt .....	»
15 förste vaktmästare .....	Riksdagens ekonomibyrå
3 värmeskötare .....	»
23 vaktmästare <sup>3</sup> .....	»
1 kontorist .....	»
1 biträde för skrivgöromål .....	»
1 kanslibitråde <sup>4</sup> .....	Riksdagsbiblioteket (upplysningstjänsten)
1 föreståndare för Riksdagsdebatterna <sup>5</sup> .....	Riksdagens kansli
10 korrekturläsare <sup>5</sup> .....	»

---

1 Tillika föreståndare för korrekturläsarna.

2 Därav 2 med deltidstjänstgöring.

3 Därav 1 med deltidstjänstgöring.

4 Tjänsten delad mellan 2 halvtidstjänstgörande.

5 Deltidstjänst(er).

## Förslag

till

### ändringar i riksdagsstadgan

§§ 3, 5, 7, 12, 21, 26, 28, 29 och 30 får ändrad lydelse enligt nedan.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

#### § 3

Å den — — — — — främst uppföras:

Konungens propositioner — — — — — väckta motioner.

Övriga ärenden, — — — — — ordning, nämligen:

1. Från utskott — — — — — till riksdagsbeslutet;

2. Riksdagens revisorers — — — — — militieombudsmännens berättelser;

3. Av båda kamrarna tillsatta utskotts betänkanden, ävensom *hemställanden och utlåtanden av kanslideputerande*; skolande den ordning, vari de ständiga utskotten i 53 § regeringsformen och 36 § riksdagsordningen finnas upptagna, jämväl följas vid uppförande å förteckningen av nämnda utskotts betänkanden, och sådana betänkanden sätts framför särskilda utskotts samt dessas framför *kanslideputerades utlåtanden och hemställanden*;

3. Av båda kamrarna tillsatta utskotts betänkanden, ävensom *framställningar från styrelsen för riksdagens förvaltningskontor*; skolande den ordning, vari de ständiga utskotten i 53 § regeringsformen och 36 § riksdagsordningen finnas upptagna, jämväl följas vid uppförande å förteckningen av nämnda utskotts betänkanden, och sådana betänkanden sätts framför särskilda utskotts samt dessas framför *framställningar från styrelsen för riksdagens förvaltningskontor*;

4. Ärenden, som — — — — — delgivas; samt

5. Kammarens enskilda ärenden.

I denna — — — — — skyndsamt delgivas.

#### § 5

*Mom. 1.* Vid kammares — — — — — anteckning därom.

Justeringen av — — — — — eljest meddelas.

Kamrarnas protokoll överlämnas omedelbart efter justeringen till riksdagens *kansli*.

Kamrarnas protokoll överlämnas omedelbart efter justeringen till riksdagens *förvaltningskontor*.

*Mom. 2.* Yttranden, som ledamöter vid kammares sammanträde avgiva, skola, såvitt ske kan, ordagrant av

*Mom. 2.* Yttranden, som ledamöter vid kammares sammanträde avgiva, skola, såvitt ske kan, ordagrant av

*(Nuvarande lydelse)*

för sådant ändamål anställda tjänstemän upptecknas och utan dröjsmål, försedda med uppsättarens namnteckning, i två exemplar avlämnas i kammarens kansli, där de till femte söckendagen efter sammanträdet klockan 12 middagen böra finnas för genomläsning tillgängliga. Ledamot, som före utgången av nämnda tid justerar sitt yttrande, bör därå göra anteckning om verkställd justering; annan ledamot dock obetaget att påkalla särskild justering därav inför kammaren vid det i 1 mom. omförmälda tillfälle. Har ledamot icke inom stadgad tid justerat sitt yttrande, anses detsamma ändock såsom av honom justerat. Yttrandena böra därefter ofördröjligen överlämnas till riksdagens *kansli*.

*Mom. 3.* I fråga ----- till riksdagsbiblioteket.

*(Föreslagen lydelse)*

för sådant ändamål anställda tjänstemän upptecknas och utan dröjsmål, försedda med uppsättarens namnteckning, i två exemplar avlämnas i kammarens kansli, där de till femte söckendagen efter sammanträdet klockan 12 middagen böra finnas för genomläsning tillgängliga. Ledamot, som före utgången av nämnda tid justerar sitt yttrande, bör därå göra anteckning om verkställd justering; annan ledamot dock obetaget att påkalla särskild justering därav inför kammaren vid det i 1 mom. omförmälda tillfälle. Har ledamot icke inom stadgad tid justerat sitt yttrande, anses detsamma ändock såsom av honom justerat. Yttrandena böra därefter ofördröjligen överlämnas till riksdagens *förvaltningskontor*.

§ 7

Talmanskonferensen skall, ----- riksdagsarbetets bedrivande.

Vid talmanskonferensens ----- sammanträde förekommer.

Anses nödigt att inhämta upplysningar av ordförandena i andra utskott eller av *kanslideputerade*, böra även de, efter kallelse, tillstädeskomma.

Anses nödigt att inhämta upplysningar av ordförandena i andra utskott eller av *ordföranden i styrelsen för riksdagens förvaltningskontor*, böra även de, efter kallelse, tillstädeskomma.

Vid talmanskonferensens ----- sammanträde förekommer.

Talmanskonferensens beslut ----- besluten avse.

*Talmanskonferensen skall, efter samråd med kanslideputerade, upprätta förslag i fråga om arvoden till tjänstemännen hos kamrarna och utskotten samt i kansliet. Förslaget överlämnas till bankoutskottet, vilket det åligger att i ämnet avgiva utlåtande till kamrarna.*

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

§ 12

Vad här ————— på lönelegationen.

Det åligger ————— sammanträde förekommer.

Delegationen skall ————— avgiva utlåtande.

Delegationens befogenhet enligt § 62 regeringsformen att godkänna förhandlingsöverenskommelser skall även avse överenskommelser i förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk. I stället för den i nämnda stadgande föreskrivna rådplägningen med statsrådsledamot skall i dessa fall ske motsvarande samråd med *den eller dem som riksdagen därtill förordnar*.

Delegationens befogenhet enligt § 62 regeringsformen att godkänna förhandlingsöverenskommelser skall även avse överenskommelser i förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk. I stället för den i nämnda stadgande föreskrivna rådplägningen med statsrådsledamot skall i dessa fall ske motsvarande samråd med *ordföranden i styrelsen för riksdagens förvaltningskontor eller den ledamot av styrelsen, som vid förfall för ordföranden av styrelsen därtill förordnas*.

§ 21

Har från något riksdagens verk till utskott inkommit framställning, som kan föranleda beslut av riksdagen, vare utskottet pliktigt att ofördröjligen göra anmälan därom till vardera kammarens talman och till *kanslideputerade*. Vid anmälan skall framställningen fogas, i huvudskrift till talmännen och i avskrift till *kanslideputerade*. Det åligger talmannen tillse, att anteckning om anmälan verkställs å föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde, varefter förfares på sätt i 58 § första stycket riksdagsordningen sägs.

Har från något riksdagens verk till utskott inkommit framställning, som kan föranleda beslut av riksdagen, vare utskottet pliktigt att ofördröjligen göra anmälan därom till vardera kammarens talman och till *riksdagens förvaltningskontor*. Vid anmälan skall framställningen fogas, i huvudskrift till talmännen och i avskrift till *riksdagens förvaltningskontor*. Det åligger talmannen tillse, att anteckning om anmälan verkställs å föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde, varefter förfares på sätt i 58 § första stycket riksdagsordningen sägs.

§ 26

De av riksdagen utsedda valmän, vilka hava att verkställa val av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, skola tillika utse två leda-

De av riksdagen utsedda valmän, vilka hava att verkställa val av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, skola tillika utse två

*(Nuvarande lydelse)*

möter jämte två suppleanter i styrelsen över riksdagsbiblioteket.

*(Föreslagen lydelse)*

ledamöter jämte två suppleanter i styrelsen över riksdagsbiblioteket samt, jämlikt 28 § nedan, sju ledamöter och sju suppleanter i styrelsen för riksdagens förvaltningskontor.

*Riksdagens kansli*

§ 28

*Utom de åligganden, som, enligt, 80 § andra stycket riksdagsordningen, tillhöra riksdagens kansli, skall detta ombesörja tryckningen av alla de handlingar, vilka till kamrarna inkomma eller från dem utgå, med undantag av sådana, som i annan ordning blivit på allmän bekostnad tryckta, för att till kamrarnas ledamöter utdelas.*

*Kanslideputerade böra vaka däröver, att de i kamrarna förda protokoll samt övriga riksdagshandlingar bliva med största möjliga skyndsamhet tryckta och till kamrarnas ledamöter utdelade.*

*Framställning, som avses i 21 §, eller sammanfattning därav skall genom kanslideputerades försorg snarast möjligt mångfaldigas och till kamrarnas ledamöter utdelas.*

*Riksdagens förvaltningskontor*

§ 28

*Riksdagens förvaltningskontor är riksdagens centrala myndighet för handläggning av riksdagens förvaltningsärenden och för förhandling om anställnings- eller arbetsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk. Närmare bestämmelser om förvaltningskontoret meddelas i en av riksdagen antagen instruktion.*

*Kontoret står under ledning av en styrelse. Beträffande denna skola bestämmelserna i 70 § riksdagsordningen angående fullmäktige i riksgäldskontoret äga motsvarande tillämpning. Därutöver skall gälla att såväl ledamöterna som suppleanterna skola vara ledamöter av riksdagen.*

*Framställning från förvaltningskontoret till riksdagen ingives till vardera kammarens kansli och anmäles av talmannen vid sammanträde med kammaren. Tid för väckande av motion i anledning av framställningen räknas från den dag, då anmälan om framställningens ingivande delgives kammaren.*

§ 29

Sekreterare i — — — — — och tillnamn.

I fråga om expeditionen av de från riksdagen utgående skrivelser, vilka

I fråga om expeditionen av de från riksdagen utgående skrivelser, vilka



*(Nuvarande lydelse)*

besörjas genom riksdagens kansli, tillkommer det kanslideputerade att meddela erforderliga föreskrifter.

*(Föreslagen lydelse)*

jämlikt 80 § andra stycket riksdagsordningen besörjas genom ett särskilt riksdagens kansli, tillkommer det kanslideputerade att meddela erforderliga föreskrifter.

§ 30

Vardera kammaren — — — — — utse sekreterare.

Övriga befattningshavare, å vilka avlöningsbestämmelserna för de hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän äro tillämpliga, tillsättas:

Övriga befattningshavare tillsättas:

1. för vardera ————— kammarens sekreterare;
2. för vart ————— sekreterare; samt
3. för riksdagens kansli av kanslideputerade tillika med talmännen och vice talmännen.

3. för riksdagens förvaltningskontor och kanslideputerade av kontorets styrelse.

**Förslag  
till  
ändring i bankoreglementet**

§ 25 mom. 4 får ändrad lydelse enligt nedan.

*(Nuvarande lydelse)*

*(Föreslagen lydelse)*

§ 25.

---

Mom. 4. Gemensamt med fullmäktige i riksgäldskontoret äga fullmäktige i riksbanken dessutom:

- a) att för — — — — — kunna återväljas;
- b) att vidtaga åtgärder i frågor rörande riksbyggnaderna å Helgeandsholmen, i den mån dessa frågor icke skola behandlas av respektive fullmäktige.
- b) att vidtaga åtgärder i frågor rörande riksbyggnaderna å Helgeandsholmen *utom riksdagshuset*, i den mån dessa frågor icke skola behandlas av respektive fullmäktige.

**Förslag**  
till  
**ändringar i riksgäldsreglementet**

§§ 49, 50, 53, 54, 55 och 56 upphäves och § 1 e) samt §§ 3, 9, 59 och 61 får ändrad lydelse enligt nedan.

*(Nuvarande lydelse)*

*(Föreslagen lydelse)*

§ 1

Riksgäldskontoret har — — — — — medel; samt  
e) att utföra alla uppdrag och åligganden, som riksgäldskontoret för övrigt av rikets ständer eller riksdagen erhållit.

e) att utföra alla uppdrag och åligganden, som riksgäldskontoret för övrigt av rikets ständer eller riksdagen erhållit, *så framt de ej utföras av riksdagens förvaltningskontor.*

§ 3

Förvaltningen av ————— riksdagsordningen stadga.  
*Fullmäktige skola jämväl i den omfattning riksdagen beslutar genom den fullmäktige underställda riksdagens ekonomibyrå handhava förvaltningen av riksdagens ekonomiska angelägenheter ävensom vården av riksdagshuset.*

Vid fullmäktiges ————— ordföranden inträffar.

§ 9

1. Fullmäktige utse för en tid av högst tre år i sänder inom eller utom sig en riksgäldsdirektör att vara chef för riksgäldskontoret *och riksdagens ekonomibyrå.*

1. Fullmäktige utse för en tid av högst tre år i sänder inom eller utom sig en riksgäldsdirektör att vara chef för riksgäldskontoret.

Till ersättare ————— till ersättare.

Vid förfall ————— tillfällig ersättare.

Det åligger riksgäldsdirektören att i överensstämmelse med detta reglemente samt de beslut och föreskrifter, som fullmäktige meddela, hand-

Det åligger riksgäldsdirektören att i överensstämmelse med detta reglemente samt de beslut och föreskrifter, som fullmäktige meddela, hand-

(Nuvarande lydelse)

hava den närmaste ledningen av arbetet med upplåningen för statens räkning och förvaltningen av statskulden, anordna medel till av fullmäktige beslutade eller eljest bestämda utbetalningar, föredraga ärenden inför fullmäktige, tillse utförandet av fullmäktiges beslut, utöva tillsyn över arbetet inom riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå samt i allmänhet handhava den löpande förvaltningen.

Riksgäldsdirektören äger — — — — — inför fullmäktige.

Riksgäldsdirektören utövar — — — — — avseende innehåller.

Fullmäktige må — — — — — erforderliga underhandlingar.

2. Till ett — — — — — och handläggning.

Riksgäldsdirektörens ersättare — — — arbetsutskottets sammanträden.

(Föreslagen lydelse)

hava den närmaste ledningen av arbetet med upplåningen för statens räkning och förvaltningen av statskulden, anordna medel till av fullmäktige beslutade eller eljest bestämda utbetalningar, föredraga ärenden inför fullmäktige, tillse utförandet av fullmäktiges beslut, utöva tillsyn över arbetet inom riksgäldskontoret samt i allmänhet handhava den löpande förvaltningen.

§ 59

1. Åt de — — — — — rätt härutinnan.

2. Gemensamt med fullmäktige i riksbanken äga fullmäktige i riksgäldskontoret dessutom

a) att för — — — — — återväljas; samt

b) att vidtaga åtgärder i frågor rörande riksbyggnaderna å Helgeandsholmen, i den mån dessa frågor icke skola behandlas av respektive fullmäktige.

b) att vidtaga åtgärder i frågor rörande riksbyggnaderna å Helgeandsholmen *utom riksdagshuset*, i den mån dessa frågor icke skola behandlas av respektive fullmäktige.

3. Vid fullmäktiges — — — — — per capita.

*(Nuvarande lydelse)*

*(Föreslagen lydelse)*

§ 61

Ordinarie tjänster i riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå tillsätts av fullmäktige; tjänst med lönegradsbeteckningen Bp genom förordnande för högst tre år i sänder.

Ordinarie tjänster i riksgäldskontoret tillsätts av fullmäktige; tjänst med lönegradsbeteckningen Bp genom förordnande för högst tre år i sänder.

## Förslag

till

### ändringar i tjänstemannastadgan för riksdagens verk

Rubriken ändras till *Tjänstemannastadga för riksdagens förvaltningskontor och riksdagens verk*. §§ 1, 17, 19, 30 och 34 får ändrad lydelse enligt nedan.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

#### 1 §.

Denna stadga gäller sådan anställning vid riksdagens verk på vilken statstjänstemannalagen den 3 juni 1965 (nr 274) är tillämplig.

Denna stadga gäller sådan anställning vid *riksdagens förvaltningskontor och riksdagens verk* på vilken statstjänstemannalagen den 3 juni 1965 (nr 274) är tillämplig.

#### 17 §.

Bestämmelserna i 18 § första stycket statstjänstemannalagen skola äga tillämpning å innehavare av tjänst som byråchef eller därmed jämställd eller högre tjänst vid riksdagens verk.

Bestämmelserna i 18 § första stycket statstjänstemannalagen skola äga tillämpning å innehavare av tjänst som byråchef eller därmed jämställd eller högre tjänst vid *riksdagens förvaltningskontor eller riksdagens verk*.

#### 19 §.

Fråga om läkarundersökning enligt 27 § statstjänstemannalagen av tjänsteman prövas beträffande tjänsteman hos riksbanken, riksgäldskontoret, riksdagens justitieombudsman eller riksdagens militieombudsman av vederbörande fullmäktige eller ombudsman. Beträffande tjänsteman hos annat riksdagens verk prövas sådan fråga, om den gäller tjänsteman som ej kan dömas till disciplinstraff, av *delegerade för riksdagens verk* och i annat fall av vederbörande myndighet.

Fråga om läkarundersökning enligt 27 § statstjänstemannalagen av tjänsteman prövas beträffande tjänsteman hos riksbanken, riksgäldskontoret, riksdagens justitieombudsman eller riksdagens militieombudsman av vederbörande fullmäktige eller ombudsman. Beträffande tjänsteman hos annat riksdagens verk *eller hos riksdagens förvaltningskontor* prövas sådan fråga, om den gäller tjänsteman som ej kan dömas till disciplinstraff, av *styrelsen för riksdagens förvaltningskontor* och i annat fall av vederbörande myndighet.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

30 §.

I fråga — — — — — är anställd.

Fråga om anställnings upphörande enligt 32 § första stycket c) eller andra stycket statstjänstemannalagen samt om sådan förflyttning av tjänsteman som avses i 37 § andra stycket första punkten statstjänstemannalagen prövas av *delegerade för riksdagens verk*.

Fråga om anställnings upphörande enligt 32 § första stycket c) eller andra stycket statstjänstemannalagen samt om sådan förflyttning av tjänsteman som avses i 37 § andra stycket första punkten statstjänstemannalagen prövas av *styrelsen för riksdagens förvaltningskontor*.

34 §.

Har Konungen meddelat förordnande enligt 40 § andra stycket statstjänstemannalagen *äga delegerade för riksdagens verk* meddela motsvarande förordnande för tjänstemän vid riksdagens verk.

Har Konungen meddelat förordnande enligt 40 § andra stycket statstjänstemannalagen *äger styrelsen för riksdagens förvaltningskontor* meddela motsvarande förordnande för tjänstemän vid *riksdagens förvaltningskontor eller riksdagens verk*.

**BETÄNKANDE**  
**med vissa förslag rörande**  
**riksdagens förvaltningsorganisation**

**AVGIVET AV RIKSDAGENS ORGANISATIONSUTREDNING**





## Innehåll

	Sid.
Skrivelse till talmanskonferensen med bilaga avseende huvudavtal . . . . .	5
I. Nuvarande förhållanden . . . . .	11
A. Inledning . . . . .	11
B. Riksdagsorgan . . . . .	11
C. Förvaltningsbestämmelser . . . . .	11
D. Förvaltningsuppgifternas fördelning på riksdagsorganen . . . . .	12
1. Riksdagens verk och delegerade för riksdagens verk . . . . .	12
2. Riksdagens egna förvaltningsorgan . . . . .	15
E. Förhandlingsverksamhet m. m. . . . .	18
II. Historik och tidigare förslag . . . . .	20
A. Vissa uppgifter rörande riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå . . . . .	20
B. Tiden före författningsutredningens förslag . . . . .	21
C. Författningsutredningen . . . . .	23
1. Utredningen . . . . .	23
2. Remissyttranden . . . . .	25
D. 1964 års expertgrupp . . . . .	27
E. Riksdagsbiblioteket och riksdagens upplysningstjänst . . . . .	27
III. Organisationsutredningens överväganden . . . . .	28
A. Frågan om ett nytt förvaltningsorgan . . . . .	28
B. Frågan om en överinstans . . . . .	29
C. Förvaltningskontorets arbetsuppgifter . . . . .	30
1. Meddelande av vissa förvaltningsbestämmelser . . . . .	30
2. Behandling av anslagsäskanden . . . . .	31
3. Handläggning av löne- och ersättningsärenden . . . . .	32
4. Förhandlingsverksamhet och handläggning av personalfrågor . . . . .	32
5. Ledning av riksdagens upplysningstjänst . . . . .	36
6. Handläggning av lokalfrågor . . . . .	39
7. Handläggning av ärenden rörande riksdagstrycket . . . . .	40
8. Anordnande av skrivhjälp . . . . .	40
9. Sammanfattning . . . . .	41
D. Förvaltningskontorets organisation . . . . .	42
E. Förslagets inverkan på vissa riksdagsorgan . . . . .	44
F. Personalförteckningar och anslag . . . . .	45
G. Vissa åtgärder för förslagets genomförande . . . . .	46
H. Ikraftträdande . . . . .	46
I. Sammanfattning . . . . .	46
Bilaga till betänkandet . . . . .	49



## *Till Talmanskonferensen*

Med skrivelse till talmanskonferensen den 17 november 1965 överlämnade riksdagens organisationsutredning utredning med vissa förslag rörande effektivisering av riksdagsarbetet, vilka förslag upptogs till prövning vid 1965 års riksdag. I berörda skrivelse framhöll utredningen bl. a. att utredningens huvuduppgift var att överväga och framlägga förslag rörande riksdagens personal- och förvaltningsorganisation. Utredningen anförde att utredningens arbete i sistnämnda delar framskridit så långt att principståndpunkt fattats i väsentliga hänseenden och att utredningen avsåg att framlägga förslag härutinnan i sådan tid att beslut kunde fattas med sikte på ikraftträdande den 1 juli 1966.

Under den tid som förflutit sedan berörda skrivelse avläts har utredningen helt slutfört sina överväganden rörande riksdagens förvaltningsorganisation. Beträffande personalorganisationen är detsamma emellertid endast delvis fallet; vissa detaljer härutinnan kräver ytterligare överväganden. Då det befunnits ogörligt för utredningen att i enlighet med den ursprungliga avsikten framlägga förslag rörande såväl förvaltnings- som personalorganisationen i dess helhet med sikte på ett ikraftträdande den 1 juli 1966 — något som måste förutsätta beslut av innevarande riksdags vårsession — har utredningen haft att ta ställning till frågan om framläggande av förslag vid skilda tidpunkter. Vid övervägande av olika alternativ härutinnan har utredningen stannat för att framställa förslag rörande förvaltningsorganisationen omedelbart, medan förslag angående personalorganisationen avses skola avlåtas vid en senare tidpunkt, dock så att riksdagens prövning i sistnämnda del skall kunna ske under innevarande års höstsession. Vid överläggning med vederbörande personalorganisationer har dessa förklarat sig inte ha något att erinra mot en dylik ordning.

I enlighet med det anförda framlägger organisationsutredningen nu förslag rörande riksdagens förvaltningsorganisation. Förslaget är avsett att träda i kraft den 1 juli 1966. En sammanfattning av huvudpunkterna i detsamma har intagits i betänkandet.

Beträffande utredningens blivande förslag rörande riksdagens personalorganisation vill utredningen här förutskicka, att utredningen bl. a. avser att föreslå inrättande i viss utsträckning av fasta tjänster för tjänstemän inom kamrarna och utskotten. Härvid kommer såväl lönegradsplacerade

ordinarie och icke-ordinarie tjänster som arvodestjänster i betraktande. Beträffande antalet tjänster av olika slag är utredningen inte beredd att i detta sammanhang redovisa något ståndpunktstagande. Dessa tjänsters löneställning liksom vissa lönefrågor i övrigt avses skola prövas vid förhandlingar med vederbörande personalorganisationer instundande höst.

Genom beslut av årets riksdag har organisationsutredningen bemyndigats att uppta förhandlingar och sluta avtal med vederbörande personalorganisationer på grundval av utredningens ståndpunktstaganden beträffande riksdagens förvaltnings- och personalorganisation. Förhandlingsbefogenheter tillkommer även delegerade för riksdagens verk samt kanslideputerade med utgångspunkt från nu gällande organisatoriska förhållanden. Mellan delegerade, kanslideputerade och organisationsutredningen, å ena sidan, samt tjänstemännens huvudorganisationer, å andra sidan, har denna dag slutits ett huvudavtal avseende förhandlingsordning samt åtgärder till förebyggande av samhällsfarliga konflikter m. m. Berörda avtal avser, i motsats till ett f. n. gällande huvudavtal rörande tjänstemän vid riksdagens verk, tjänstemän hos riksdagen och dess verk, d. v. s. inom riksdagsförvaltningen i dess helhet. Avtalet, som slutits under förbehåll för riksdagens löne delegations godkännande, fogas såsom *bilaga* till denna skrivelse.

Under återopande av det anförda får organisationsutredningen härmed överlämna Betänkande med vissa förslag rörande riksdagens förvaltningsorganisation.

Stockholm den 27 april 1966

*Fridolf Thapper*

*Erik Boheman*

*Ivar Johansson*

*Georg Pettersson*

*C. G. Regnéll*

*/N. af Malmborg*

---

*Organisationsutredningens ledamöter:* Talmannen F. Thapper, ordförande, talmannen E. Boheman, andre vice talmannen I. Johansson, konstitutionsutskottets ordförande G. Pettersson och bankoutskottets ordförande C. G. Regnéll.

*Sakkunniga och experter:* Kamrarnas sekreterare K. G. Lindelöw och S. Johansson, statsutskottets sekreterare O. Berger, konstitutionsutskottets sekreterare F. Sterzel och avdelningssekreteraren i statsutskottet N. af Malmborg, den sistnämnde tillika utredningens sekreterare.

Såsom särskild expert rörande avtalsfrågor har anlitats lönedirektören i statens avtalsverk S. Lannefjord.

## HUVUDAVTAL

mellan delegerade för riksdagens verk, kanslideputerade och riksdagens organisationsutredning, å ena, samt Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisationens statstjänstemannasektion, i det följande benämnda huvudorganisationerna, å andra sidan.

### *Tillämpningsområde*

#### 1 §.

Avtalet gäller riksdagens och dess verks tjänstemannaområde.

### *Tjänstenämnden för riksdagen och dess verk*

#### 2 §.

I syfte att förhindra samhällsfarliga arbetskonflikter skola parterna tillsätta en gemensam nämnd, tjänstenämnden för riksdagen och dess verk, med uppgifter som i 16—18 §§ sägs.

#### 3 §.

Tjänstenämnden för riksdagen och dess verk består av åtta ledamöter. Av dessa utser riksdagen eller organ som riksdagen bestämmer fyra samt varje huvudorganisation en. För envar ledamot utses enligt samma grunder två ersättare.

Ledamot och ersättare utses för en tid av två år.

Nämnden utser ordförande och vice ordförande bland sina ledamöter.

### *Förhandlingsordning m. m.*

#### 4 §.

Förhandling om slutande av kollektivavtal skall på arbetstagarsidan föras av vederbörande huvudorganisation, om ej delegerade, kanslideputerade eller organisationsutredningen och huvudorganisationen överenskomma om annat.

#### 5 §.

Under tid då kollektivavtal gäller skall i tvist mellan de av avtalet bundna parterna förhandling äga rum i den ordning som föreskrives i 6—11 §§.

Ändock att avtalet upphört att gälla skall enahanda förhandlingsordning iakttagas i tvist om avtalets tolkning eller tillämpning.

*Protokollsanteckning:* Genom vad i denna paragraf stadgas avses icke att begränsa användningen av direkt överläggning mellan vederbörande arbetsgivare och arbetstagare för utjämnande av meningsmotsättningar.

#### 6 §.

Förhandling som avses i 5 § föres i första hand lokalt mellan det riksdagens organ som utsetts härför och den arbetstagarorganisation som tvisten närmast rör (lokal förhandling).

Då tvistens beskaffenhet eller andra omständigheter föranleda det, må tvisten hänskjutas direkt till central förhandling.

#### 7 §.

Lokal förhandling skall påbörjas senast två veckor efter det den påkallats, såframt parterna ej enas om uppskov.

#### 8 §.

Kan uppgörelse ej nås vid lokal förhandling, äger den part, som vill fullfölja ärendet, hänskjuta frågan till central förhandling. Detta skall ske inom två månader från den lokala förhandlingens avslutande. Försummas det, har parten förlorat rätten att påkalla central förhandling.

Central förhandling föres, om tvisten rör tolkning eller tillämpning av kollektivavtal, av de parter som slutit avtalet och eljest av det organ och den arbetstagarorganisation som äga förhandla om kollektivavtal i frågan.

#### 9 §.

Central förhandling skall påbörjas senast tre veckor efter det den påkallats, såframt parterna ej enas om uppskov.

#### 10 §.

Vid förhandling skall föras protokoll, som justeras av parterna.

#### 11 §.

Förhandling skall anses avslutad den dag, då parterna enats om att förklara den slutförd, eller då part givit motparten besked om att han anser förhandlingen slutförd.

I protokollet skall antecknas när förhandlingen avslutats.

#### 12 §.

Råder tvist om skyldighet att fullgöra något och har det förhållande vartill tvisten hänförs sig varit känt för vederbörande förhandlingspart i sex månader utan att förhandling begärts, har parten förlorat rätten att påkalla förhandling rörande anspråket. Rätten att påkalla förhandling är i allt fall försutten, om förhållandet ligger mer än två år tillbaka i tiden.

## 13 §.

Vill part väcka talan vid arbetsdomstolen rörande anspråk, som avses i 12 §, skall detta ske inom tre månader från den centrala förhandlingens avslutande. Försummar han det, är han förlustig rätten till talan.

## 14 §.

Arbetsinställelse, blockad, bojkott eller annan därmed jämförlig stridsåtgärd må icke i något fall vidtagas

förrän en vecka förflutit efter det skriftligt meddelande lämnats motparten om den tilltänkta stridsåtgärden;

av part på arbetstagsarsidan utan att åtgärden blivit beslutad eller medgiven av vederbörande huvudorganisation.

Stridsåtgärd i anledning av viss tvist må därutöver icke vidtagas av part, som försuttit sin rätt till förhandling i frågan *eller* icke fullgjort sin förhandlingsskyldighet *eller* efter förhandling icke lämnat motparten skriftligt meddelande om stridsåtgärden inom tre månader efter förhandlingens avslutande.

## 15 §.

Ändock att förhandling icke kommit till stånd skall part anses ha fullgjort sin förhandlingsskyldighet, då för förhandling mött hinder, som icke berott på honom, eller då motparten utan iakttagande av sin förhandlingsskyldighet vidtagit stridsåtgärd för tvistens lösande.

*Samhällsfarliga konflikter*

## 16 §.

Förmenar part, att konflikt är ägnad att otillbörligt störa viktiga samhällsfunktioner, skall på hans begäran förhandling äga rum mellan parterna i syfte att undvika, begränsa eller häva konflikten. Vägrar part att ingå i förhandling eller kan enighet ej uppnås vid förhandling, äger part hänskjuta till tjänstenämnden för riksdagen och dess verk att pröva om konflikten är av beskaffenhet som här ovan sägs.

## 17 §.

Har fråga om konflikts samhällsfarlighet enligt vad i 16 § sägs hänskjutits till tjänstenämnden för riksdagen och dess verk, skall varslad stridsåtgärd, som ej redan påbörjats, uppskjutas i avvaktan på nämndens utlåtande.

Föreligger ej nämndens utlåtande inom två veckor från det frågan hänskjutits till nämnden, är part dock oförhindrad att påbörja stridsåtgärden, såframt icke nämnden med hänsyn till behovet av rådrom förordnat om uppskov med avgivande av utlåtandet. Har sådant förordnande meddelats,



är parten ej skyldig att uppskjuta stridsåtgärden längre än till dess tre veckor förflutit från det frågan hänsköts till nämnden.

18 §.

Nämnden är beslutför endast om den är fulltalig. Som nämndens beslut gäller den mening varom flertalet förener sig.

Nämndens utlåtande skall genom ordförandens försorg tillställas parterna. Har nämnden funnit konflikten vara av beskaffenhet som i 16 § sägs, skall nämnden i sitt utlåtande hemställa till vederbörande att undvika, begränsa eller häva konflikten.

Detta avtal, som slutits under förbehåll om riksdagens lönedelegations godkännande, träder i kraft omedelbart efter det lönedelegationen godkänt detsamma och gäller tills vidare med en uppsägningstid av sex månader. Uppsäges avtalet av en part, gäller uppsägningen för samtliga parter. Ändock att sex månader förflutit efter uppsägningen skola 4—15 §§ i detta avtal gälla för parter, som äro bundna av annat kollektivavtal.

Avtalet ersätter huvudavtalet den 5 januari 1966 mellan delegerade för riksdagens verk, å ena, samt Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion, å andra sidan.

Stockholm den 27 april 1966

Delegerade för riksdagens verk  
*Axel Strand*

Kanslideputerade  
*Erik Östrand*

Riksdagens organisationsutredning  
*Fridolf Thapper*

Statstjänarkartellen  
*I. Werner*

Statstjänstemännens riksförbund  
*Gustav Lindgren*

Sveriges akademikers  
centralorganisation  
*Gunnar Lundberg*

Tjänstemännens centralorganisa-  
tions statstjänstemannasektion  
*Henry Lunde*

## RIKSDAGENS FÖRVALTNINGSORGANISATION

### I. Nuvarande förhållanden

#### A. Inledning

Riksdagens arbetsformer har i vissa hänseenden bestämt strukturen hos riksdagsförvaltningen sådan den i dag framträder. Tvåkamarsystemet, kammarorganisationen och utskottsväsendet har sålunda givit upphov till organ med beslutsfunktioner i förvaltningsfrågor. Till utformningen av det nuvarande förvaltningssystemet har även bidragit det organisatoriska sambandet mellan riksdagen och dess verk. Såväl i fråga om beslutanderätten som beträffande övriga funktioner har förvaltningsorganisationen efter hand kommit att präglas av en betydande splittring.

#### B. Riksdagsorgan

Riksdagens förvaltningsorganisation omfattar riksdagens verk och riksdagens egna förvaltningsorgan.

Till riksdagens verk räknas riksbanken, riksgäldskontoret, riksdagens ekonomibyrå, riksdagsbiblioteket med riksdagens upplysningstjänst, justitieombudsmannen och militieombudsmannen med deras expeditioner, riksdagens revisorers kansli samt Nordiska rådets svenska delegations kansli. Vissa beslutsfunktioner har anförtrotts ett särskilt gemensamt organ, delegerade för riksdagens verk.

Riksdagens egna förvaltningsorgan utgörs av dels gemensamma förvaltningsorgan och dels organ inom vardera kammaren.

De gemensamma organen är talmanskonferensen, bankutskottet, kansli-deputerade (med riksdagens kansli) och riksdagens lönelegation. Hit kan även räknas budgetdeputerade. Slutligen hör till de gemensamma organen riksdagens krigsdelegation, från vilken helt bortses i detta betänkande.

Förvaltningsorgan inom vardera kammaren är talmannen, kanslitillsättarna och ekonomideputerade.

#### C. Förvaltningsbestämmelser

För de olika förvaltningsorganen finns ett stort antal bestämmelser meddelade i skilda författningar. Bestämmelser som kan sägas reglera förvaltningsfunktioner är sålunda givna i reglementen, instruktioner och arbetsordningar. Förvaltningsbestämmelser är vidare meddelade i riksdagsstadgan och i ordningsstadgorna för kamrarna och har tidigare även intagits i

avlöningsbestämmelserna. Endast i obetydlig omfattning är förvaltningsfunktionerna bestämda i grundlagsstadganden. Förvaltningsföreskrifter meddelas även genom beslut i särskilda fall.

Ytterligare må erinras om att enligt *statstjänstemannalagen* samt *tjänstemannastadgan för riksdagens verk* åtskilliga förvaltningsuppgifter ombesörjs genom vederbörande verk och dess ledning. Hit hör bl. a. bestämmande av vissa villkor för erhållande av tjänst, vissa förfaranden i samband med tillsättning av tjänst och vikariat, åtgärder avseende åtal, disciplinär bestraffning och avstängning, förfaranden i samband med anställnings upphörande, beslut om läkarundersökning i vissa fall samt utfärdande av tjänstgöringsintyg.

#### **D. Förvaltningsuppgifternas fördelning på riksdagsorganen**

I det följande lämnas redogörelse för de olika riksdagsorganen och de huvudsakliga förvaltningsuppgifter som tillkommer dessa. Redogörelsen innefattar ej budgetdeputerade, från vilkas funktion bortses i detta sammanhang.

##### **1. Riksdagens verk och delegerade för riksdagens verk**

För riksbanken finns till en början bestämmelser i RF § 72. Förvaltningen av banken tillkommer sju fullmäktige. Föreskrifter rörande riksbankens förvaltning är meddelade i lagen för Sveriges riksbank samt i bankoreglementet. Fullmäktige har enligt reglementet vissa befogenheter rörande fördelning av tjänster inom riksbankens kontor samt beslut om anstånd med tillsättning av ledig tjänst. Ordinarie tjänster tillsätts av fullmäktige. Vid sidan av befattningen med riksbanken har bankofullmäktige bland annat att gemensamt med riksgäldsfullmäktige vidta åtgärder i frågor rörande riksbyggnaderna på Helgeandsholmen.

Riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå står under ledning av sju fullmäktige, vilka utses av riksdagen. Fullmäktige utser en riksgäldsdirektör såsom chef för riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå. Fullmäktige tillsätter ordinarie tjänster vid båda verken.

I den omfattning riksdagen beslutar skall riksgäldsfullmäktige genom den fullmäktige underställda riksdagens ekonomibyrå handha förvaltningen av riksdagens ekonomiska angelägenheter ävensom vården av riksdagshuset. Minst en gång varje år skall fullmäktige verkställa besiktning av detta. Fullmäktige skall även vidta åtgärder för riksdagshusets drift och underhåll. De äger föreskriva villkor för tillfälligt upplåtande av lediga lokaler inom riksdagshuset, och gemensamt med bankofullmäktige äger riksgäldsfullmäktige bland annat vidta åtgärder i frågor rörande riksbyggnaderna.

derna på Helgeandsholmen, i den mån dessa frågor inte skall behandlas av respektive fullmäktige.

Riksgäldsfullmäktige skall föranstalta om tryckning av riksdagens revisorers berättelser beträffande statsverket och riksgäldskontoret, om upphandling av papper för riksdagens protokoll med bihang samt om tryckning av dessa. Vidare äger fullmäktige utfärda bestämmelser angående utdelning av tryckta riksdagshandlingar samt fastställa prenumerationsavgift och försäljningspris för riksdagstrycket.

För *riksgäldskontoret* gäller särskilt reglemente. Kontorets huvuduppgift är att ombesörja rikets gäld. Jämte denna finansförvaltande uppgift har riksgäldskontoret enligt reglementet bl. a. att verkställa utbetalningar — bl. a. avseende anslagen till riksdagen —, att förvalta och redovisa vissa tillgångar samt att utföra alla uppdrag och åligganden som kontoret för övrigt av rikets ständer eller riksdagen erhållit. Kontoret är under en riksgäldsdirektör organiserat på två byråer.

Riksgäldskontoret överlämnar årligen till Kungl. Maj:t beräkningar rörande de anslag under fjortonde huvudtiteln, d. v. s. Riksdagen och dess verk m. m., som bör upptas på riksstaten för nästkommande budgetår.

*Riksdagens ekonomibyrå* — som i organisatoriskt hänseende är sidordnad riksgäldskontoret — har omfattande uppgifter avseende den egentliga riksdagsförvaltningen.

Byrån förestås av en byråchef och innefattar i övrigt tjänster för kamrere, förste revisor, förrådsförvaltare, kontorsskrivare och kontorist. I byrån ingår dessutom särskilda arbetsgrupper innefattande personal i riksdagshusets maskincentral, vaktmästarpersonal och maskinskrivningspersonal. Antalet befattningar inom byrån uppgår till drygt ett 60-tal. Under byråns arbetsområde innefattas slutligen korrekturläsare samt ständings- och tillfällig vaktpersonal.

Ekonomibyråns förvaltningsuppgifter hänför sig huvudsakligen till följande tre områden, nämligen vården av riksdagshuset, uppgifter beträffande riksdagstrycket samt avlönings- och ersättningsärenden rörande riksdagens ledamöter och personal.

I fråga om vården av riksdagshuset fungerar ekonomibyrån som fastighetsförvaltare och utövar ledande och övervakande uppgifter avseende riksdagshusets skötsel. Uthyrning av lokaler inom riksdagshuset samt visning av riksdagshuset ombesörjs likaså av ekonomibyrån ävensom inköp av utrustning och anställande av viss personal.

Ekonomibyråns arbete beträffande riksdagstrycket innefattar befordran till trycket av motioner, utskottsutlåtanden, riksdagens skrivelser och protokoll samt statsrevisorernas, JO:s och MO:s berättelser. Vidare ombesörjer byrån korrekturläsning, granskning av tryckeriers och bokbindares räkningar, registrering av riksdagstryck m. m.

Ekonomibyråns uppgifter i fråga om avlönings- och ersättningsärenden

avser uträkning och granskning av löner och arvoden till riksdagens ledamöter och personal av olika slag, granskning av reseräkningar m. m.

Riksdagsbiblioteket står under ledning av en styrelse bestående av ordförande, förordnad av Kungl. Maj:t, samt två av riksdagen utsedda ledamöter. Bibliotekets verksamhet står under överinseende av bankoutskottet. Bibliotekets styrelse tillsätter eller antar tjänstemän vid biblioteket. Vissa allmänna förvaltningsuppgifter är angivna i särskilt reglemente. Biblioteket ombesörjer genom den därtill knutna upplysningstjänsten register till riksdagstrycket.

Inom riksdagsbiblioteket har sedan 1955 försöksvis varit inrättad en upplysningstjänst för riksdagens ledamöter. Enligt ett provisoriskt reglemente skall upplysningstjänsten biträda vid insamling av sakuppgifter i frågor som är under behandling i riksdagen eller som någon ledamot önskar bringa inför denna. Upplysningstjänsten, som utvecklats till en permanent institution, har enligt praxis haft till uppgift att biträda i alla spörsmål av betydelse för riksdagsledamöternas offentliga verksamhet. Numera har även utskotts- och delegationskanslierna fått rätt att utnyttja upplysningstjänsten, vilket emellertid skett endast i obetydlig utsträckning.

Såsom allmänna förutsättningar för upplysningstjänstens verksamhet har bl. a. uppställts att denna skall vara politiskt objektiv samt att personalen ej får utnyttjas för direkt författande av motioner, spörsmål, reservationer eller anföranden.

För upplysningstjänsten utnyttjas f. n. 12 tjänster.

De uppgifter och befogenheter som tillkommer Justitieombudsmannen och Militieombudsmannen är angivna i RF §§ 96—100 och i en för ombudsmännen utfärdad instruktion. Ombudsmännen antar tjänstemän vid sina expeditioner.

De förvaltningsmässiga uppgifter som ankommer på riksdagens revisorer — fränsett de med revisionsverksamheten sammanhängande — avser anställande av personal vid revisorernas kansli samt vissa hit hörande uppgifter. Uppgifterna är angivna i för revisorerna gällande instruktion.

För Nordiska rådets svenska delegation gäller särskilt reglemente. Vid delegationens kansli anställer delegationen — i enlighet med Nordiska rådets stadga — sekreterare och annan personal.

Delegerade för riksdagens verk har vissa betydelsefulla samordnande funktioner angående anställningsvillkoren för tjänstemän vid dessa verk. Delegerade utgörs av två fullmäktige i riksbanken, två fullmäktige i riksgäldskontoret och ordföranden i styrelsen för riksdagsbiblioteket. Om viss fråga gäller tjänstemän vid JO- eller MO-expeditionerna skall vederbörande ombudsman beredas tillfälle delta i avgörandet.

Instruktion för delegerade utfärdas av bankoutskottet.

Delegerades uppgift är till en början att vara central myndighet för förhandling om anställningsvillkor för tjänstemän vid riksdagens verk. Delegerade har dessutom att till prövning och avgörande uppta ärenden som av riksdagen hänskjuts till delegerade eller som det eljest ankommer på delegerade att handlägga jämlikt bestämmelser utfärdade med stöd av riksdagens bemyndigande.

Delegerade skall inom sitt verksamhetsområde söka åstadkomma överensstämmelse med vad som i fråga om anställningsvillkor gäller beträffande närmast jämförliga tjänstemän vid den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen.

Delegerade har tills vidare beträffande tjänstemän vid riksdagens verk tillagts befogenheter motsvarande dem som tillkommer statens avtalsverk beträffande statsförvaltningen i övrigt.

Delegerade har bemyndigats att meddela med förhandlingsrättsreformen sammanhängande bestämmelser för tjänstemän vid riksdagens verk och vidta därav föranledda åtgärder.

## 2. Riksdagens egna förvaltningsorgan

Talmanskonferensen består av fyra ledamöter från vardera kammaren jämte talmännen och vice talmännen samt de ständiga utskottens ordförande. Talmanskonferensens grundlagsbestämda uppgift är att leda riksdagsarbetet. I sådant syfte skall konferensen rådpläga om vad med avseende på ärendenas behandling i utskott och kamrar må vara att iaktta för vinnande av att nödig skyndsamhet och största möjliga planmässighet iakttas vid riksdagsarbetets bedrivande. Riksdagen har uppdragit åt talmanskonferensen att lämna tillstånd till utsändning i ljudradio och i television av de kamrarnas förhandlingar som ej hålls inom lyckta dörrar.

Bankoutskottet, som består av åtta ledamöter från vardera kammaren jämte ett för varje år bestämt antal suppleanter, har — utöver sina uppgifter som utskott — ett flertal förvaltningsuppgifter. Dessa avser till en början riksbankens och riksgäldskontorets verksamhet och är närmare angivna i den instruktion som varje riksdag utfärdar för nästa riksdags bankoutsrott. Bankoutsrottet har initiativrätt i frågor rörande riksbankens och riksgäldskontorets förhållanden och har rätt att i vissa avseenden ge föreskrifter rörande riksbankens och riksgäldskontorets förvaltning.

I praxis har bankoutsrottet fått förvaltningsmässiga uppgifter även för andra riksdagens verk än riksbanken och riksgäldskontoret, och utskottets initiativrätt har ansetts omfatta jämväl dessa verk. Initiativrätten har ansetts medföra rätt för utskottet att uppdra åt t. ex. riksgäldsfullmäktige att verkställa utredningar rörande riksdagen och dess verk.

Bankoutsrottets tidigare omnämnda uppsikt över riksdagsbiblioteket utövas främst genom granskning av den berättelse styrelsen för biblioteket avger till utskottet.

Bankoutskottet har enligt praxis en tämligen omfattande beslutanderätt beträffande frågor som gäller riksdagsförvaltningen i allmänhet. Såsom nämnts utfärdar utskottet instruktion för delegerade för riksdagens verk. Utskottet har vidare att meddela bestämmelser rörande ersättning till delegerade och deras sekreterare.

Bankoutskottet har enligt bemyndigande av riksdagen utfärdat tjänstemannastadga för riksdagens verk och äger vidta erforderliga ändringar i densamma. Utskottet har vidare att utse fyra ledamöter i tjänstenämnden för riksdagens verk, vilken tillsatts i syfte att förhindra samhällsfarliga arbetskonflikter.

Till bankoutskottets förvaltningsuppgifter hör att vara besvärinstans. Denna uppgift avser i första hand beslut av olika riksdagsorgan som grundar sig på statstjänstemannalagen eller bestämmelse som meddelats med stöd av lagen. Besvär kan vidare anföras hos bankoutskottet över beslut av bankofullmäktige rörande tjänsters fördelning samt kompetensvillkor beträffande tjänster. Det ankommer ytterligare på utskottet att pröva och avgöra besvär över beslut av vissa riksdagens verk om vägran att utlämna allmän handling. Beträffande beslut av delegerade för riksdagens verk är besvärsrätten hos bankoutskottet generell. Slutligen må framhållas att bankoutskottet är besvärinstans beträffande beslut av statens personalpensionsverk i pensionsärenden avseende anställningshavare vid riksdagens verk.

Kanslideputerade utgörs av två inom första och två inom andra kammaren utsedda ledamöter samt två suppleanter från vardera kammaren. Kanslideputerade har enligt RO § 80 inseedet över ett särskilt riksdagens kansli som har till uppgift att uppsätta och expediera andra för båda kamrarna gemensamma skrivelser än sådana som ombesörjs av utskottskanslierna. Riksdagens kansli har även att ombesörja tryckning av vissa riksdagshandlingar.

I övrigt må i detta sammanhang nämnas kanslideputerades uppgift att mångfaldiga och till kamrarnas ledamöter utdela från utskott överlämnad framställning, som kommit till utskottet från något riksdagens verk, eller sammanfattning därav. Hit hör vidare uppgifterna att övervaka tryckning och utdelning till kamrarnas ledamöter av protokoll och övriga riksdagshandlingar samt att utge debattprotokoll. I deputerades åligganden ingår också arbetsuppgifter avseende utarbetande och expediering av riksdagsbeslutet.

Enligt stadgan om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande äger kanslideputerade jämte talmännen bl. a. besluta om sådant tillägg till riksdagsledamots arvode och traktamente som svarar mot förändringar i löner och traktamenten till befattningshavare i statens tjänst samt meddela föreskrifter för tillämpning av stadgans bestämmelser.

Jämlikt föreskrift i riksdagsstadgan har kanslideputerade att tillika med

talmännen och vice talmännen tillsätta befattningshavare vid riksdagens kansli.

Kanslideputerade har att fungera som en »riksdagens personalnämnd» med befogenhet bland annat att ta de initiativ till ändringar i personalorganisationen eller delar av denna som deputerade finner av behovet påkallade. Härvid må expertis anlitas.

Kanslideputerade har slutligen även förhandlingsuppgifter. Sålunda har deputerade bemyndigats att tills vidare sluta kollektivavtal med förening som företräder riksdagens tjänstemän. I anslutning till kollektivavtal äger deputerade utfärda därmed sammanhängande bestämmelser av beskaffenhet att skola ensidigt fastställas av arbetsgivaren, såvitt åtgärderna rymms inom ramen för tidigare åt deputerade givna uppdrag och bemyndiganden.

Riksdagens löne delegation har tillkommit genom grundlagsändring 1965 mot bakgrunden av erfarenheten att förhandlingsprincipens tillämpning inom den statliga lönesektorn kommit att kringskära riksdagens handlingsfrihet vid anslagsprövningen. Syftet med löne delegationen är bl. a att låta den parlamentariska opinionen få göra sig gällande redan innan förhandlingsöverenskommelse träffats och sålunda stärka det parlamentariska inflyandet.

Löne delegationen består av sexton ledamöter, åtta från första och åtta från andra kammaren. Enligt RF § 62 skall det tillkomma delegationen att, därest icke riksdagen för visst fall annorlunda beslutar, i förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor, som skall gälla för statens arbetstagare eller eljest tillhör riksdagens prövning, rådplåga med statsrådsledamot som Konungen därtill förordnat samt att på riksdagens vägnar godkänna överenskommelse som träffats i sådan fråga. Delegationens befogenhet att godkänna förhandlingsöverenskommelser avser även överenskommelser i förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk. Härvid skall i stället för den föreskrivna rådplågningen med statsrådsledamot motsvarande samråd ske med den eller dem som riksdagen därtill förordnar.

De förvaltningsuppgifter som åvilar t a l m ä n n e n framgår delvis av det föregående, exempelvis avsnittet om kanslideputerade. Talmännen skall utse ersättare för kammarsekreterare. Jämte kanslideputerade tillsätter talmännen befattningshavare vid riksdagens kansli.

Vardera kammaren utser sex ledamöter till k a n s l i t i l l s ä t t a r e. Dessa har att jämte talmannen och vice talmännen samt efter samråd med kammarens sekreterare tillsätta övriga befattningshavare vid kammarens kansli. (Kamrarnas sekreterare utses av kamrarna.)

Vardera kamraren utser slutligen fyra ledamöter att handha vården om kammarens ekonomiska angelägenheter, e k o n o m i d e p u t e r a d e. De har ej att fatta bindande beslut men tar regelmässigt initiativ till åtgärder av betydelse för ledamöternas trevnad och bekvämlighet.



### E. Förhandlingsverksamhet m. m.

Fr. o. m. den 1 januari 1966 har en reform genomförts beträffande de offentliga tjänstemännens förhandlingsrätt. Reformen innebär att statens arbetstagare erhållit förhandlingsrätt enligt i princip samma regler som gäller för andra arbetstagare. Lön och andra ekonomiska villkor har förutsatts kunna regleras i kollektivavtal. Lockout och strejk erkänns som tillåtna stridsmedel i intressetvist mellan staten och tjänstemannaorganisation.

I en särskild statstjänstemannalag fastslås den grundläggande principen att i anställningsförhållande varå lagen är tillämplig gäller vad som är bestämt i avtal. Vissa frågor har emellertid ansetts ej lämpligen höra regleras i kollektivavtal utan har förbehållits arbetsgivarens beslutanderätt. I enlighet härmed föreskrivs i statstjänstemannalagen att avtal ej må träffas om

a) inrättande eller indragning av tjänst eller tjänsteorganisationens utformning i övrigt,

b) myndighets arbetsuppgifter, ledningen och fördelningen av arbetet inom myndigheten, arbetstidens förläggning eller rätt till annan ledighet än semester,

c) anställnings- eller arbetsvillkor som regleras i lagen eller i författning vartill lagen hänvisar eller enligt lagen tillhör Konungens, riksdagens eller myndighets beslutanderätt.

Statstjänstemannalagen äger tillämpning på anställning med staten såsom arbetsgivare och tjänsteman såsom arbetstagare. Lagen är tillämplig även på tjänstemän hos riksdagen och dess verk (frånsett riksdagens ombudsmän). I lagen regleras vissa grundläggande förhållanden avseende anställning av tjänsteman, tjänstemans åligganden, arbetskonflikter, åtal och disciplinär bestraffning, avstängning m. m., anställnings upphörande samt talan mot myndighets beslut.

Statstjänstemannalagen kompletteras för riksdagsförvaltningens vidkommande av en tjänstemannastadga för riksdagens verk, vilken innehåller ett stort antal särskilda bestämmelser rörande tjänstemännens anställningsvillkor och därmed sammanhängande förhållanden.

För förhandlingsverksamheten i löne- och anställningsfrågor beträffande statsförvaltningen i allmänhet har inrättats ett särskilt ämbetsverk, statens avtalsverk. Dettas arbetsområde innefattar emellertid inte riksdagen och dess verk. Beträffande tjänstemän vid dessa verk har, som tidigare omnämnts, delegerade för riksdagens verk tills vidare tillagts befogenheter motsvarande dem som tillkommer statens avtalsverk. Delegerade är sålunda central myndighet för förhandling om anställningsvillkor för tjänstemän vid riksdagens verk. Delegerade har att meddela de föreskrifter och anvisningar som behövs för tillämpningen av kollektivavtal som delegerade slutit eller avtal om anställningsvillkor i överensstämmelse med sådant kollek-

tivavtal. Detta gäller även när delegerade på annat sätt än genom kollektivavtal enhetligt reglerat tjänstemäns anställningsvillkor.

Delegerade äger överlämna till myndighet vid riksdagens verk att handlägga avtalsfråga som ankommer på delegerade och inte är av sådan beskaffenhet att den skall underställas riksdagen.

Beslut om lockout eller annan stridsåtgärd mot tjänstemän vid riksdagens verk meddelas av delegerade. I tvist om avtal angående anställnings- eller arbetsvillkor för tjänsteman vid riksdagens verk eller om påföljd för otilllåten stridsåtgärd av eller mot tjänsteman eller förening av tjänstemän företräds riksdagens verk såväl vid som utom domstol av delegerade.

I fråga om andra tjänstemän hos riksdagen än tjänstemän vid riksdagens verk fungerar såsom tidigare nämnts kanslideputerade tills vidare som förhandlingsorgan. Deputerade äger sålunda sluta kollektivavtal med förening som företräder riksdagens tjänstemän. Deputerade har bemyndigats att i anslutning till kollektivavtal utfärda därmed sammanhängande bestämmelser av beskaffenhet att skola ensidigt fastställas av arbetsgivaren, dock endast såvitt åtgärderna rymms inom ramen för tidigare åt deputerade givna uppdrag och bemyndiganden.

Vad i det föregående sagts om delegerades för riksdagens verk förhandlingsuppdrag beträffande tjänstemän vid dessa verk och om kanslideputerades motsvarande funktion i förhållande till riksdagens egna tjänstemän gäller endast tills vidare i avvaktan på att riksdagens förvaltningsorganisation prövas av riksdagens organisationsutredning och riksdagens beslut i anledning därav.

Efter förhandlingar med vederbörande personalorganisationer har delegerade för riksdagens verk respektive kanslideputerade slutit följande allmänna avtal avseende tjänstemän hos riksdagen och dess verk:

Delegerade för riksdagens verk har träffat dels ett huvudavtal (innefattande bestämmelser om förhandlingsordning och åtgärder till förebyggande av samhällsfarliga konflikter), dels ett allmänt avlöningsavtal (innefattande materiella avlöningsbestämmelser av skilda slag), dels ett tjänsteförteckningsavtal (innefattande bestämmelser om tjänsters lönegradsplacering m. m.) och dels ett avtal om anställningsvillkor för sedelräkningsbiträden vid riksbanken. Huvudavtalet gäller tills vidare med sex månaders uppsägningstid och de övriga avtalen intill dess nya överenskommelser träffats eller förhandlingar därom avslutats.

Kanslideputerade har träffat överenskommelse om att de av riksdagen antagna avlöningsbestämmelserna för riksdagens tillfälligt anställda tjänstemän med däri gjorda ändringar och i kraft av bestämmelserna fattade avlöningsbeslut skall äga tillämpning som kollektivavtal intill dess efter avslutade förhandlingar nytt sådant avtal för berörda arbetstagare trätt i tillämpning.

Vad slutligen beträffar frågan om formerna för riksdagens godkännande av träffade förhandlingsöverenskommelser må här erinras om att detta numera sker genom riksdagens lönedelegation, på sätt tidigare angetts. Det förutsatta samrådet mellan lönedelegationen och företrädare för vederbörande förhandlande riksdagsorgan skall till dess riksdagen annorledes beslutar ankomma på ordföranden i delegerade för riksdagens verk respektive kanslideputerades ordförande.

I detta sammanhang må nämnas att 1966 års riksdag (KU:s mem. nr 25) bemyndigat organisationsutredningen att uppta förhandlingar och sluta avtal med vederbörande personalorganisationer beträffande anställnings- och arbetsvillkor på grundval av utredningens ställningstaganden rörande riksdagens personal- och förvaltningsorganisation. Vidare har riksdagen förordnat att den i 12 § sista stycket riksdagsstadgan angivna uppgiften att samråda med riksdagens lönedelegation skall i fall som nyss avses ankomma på ordföranden i organisationsutredningen. Organisationsutredningen har, jämte delegerade för riksdagens verk och kanslideputerade, med tjänstemännens huvudorganisationer träffat ett huvudavtal avseende förhandlingsordning och åtgärder till förebyggande av samhällsfarliga konflikter m. m. Detta huvudavtal, som avser tjänstemän inom riksdagsförvaltningen i dess helhet, ersätter det ovannämnda av delegerade slutna huvudavtalet.<sup>1</sup>

## II. Historik och tidigare förslag

### AVissa uppgifter rörande riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå

Såsom framgår av den föregående redovisningen har riksgäldsfullmäktige genom riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå omfattande förvaltningsuppgifter avseende riksdagen och dess verk.

När riksgäldskontoret inrättades 1789 blev dess huvudsakliga uppgift under den första perioden av dess verksamhet att sköta statsskulden och upplåna pengar för de trängande statsbehoven. Men redan under förra hälften av 1800-talet blev det allt vanligare att ständerna gav riksgäldskontoret uppdrag av olika slag. En viss praxis gjorde sig därvid gällande och denna kom åtminstone delvis till uttryck i reglementen som antogs av riksdagen. Fullmäktige skulle bland annat årligen besiktiga de för de ofrälse riksständen och ständernas utskott avsedda byggnaderna och bestrida utgifterna för dem. Vidare skulle de upphandla papper för tryckning av bihanget till riksståndens protokoll, upprätta kontrakt om protokollens tryckning, upphandla skrivmateriel och andra effekter, anskaffa inventarier, anordna belysning o. s. v.

<sup>1</sup> Jfr ovan s 7 ff.

Riksgäldsfullmäktiges uppgifter rörande riksdagshuset blev efter hand alltmer omfattande. Fullmäktige fick vidare sig anförtrodd vården av riksdagens ekonomiska angelägenheter ävensom ombesörjandet av riksdagsstrycket. År 1930 utvidgades en riksgäldskontorets vicevärdsexpedition i riksdagen till riksdagens ekonomiska förvaltningsbyrå för att närmast handlägga frågorna och utföra besluten avseende riksdagshuset. Med byrån förēnades senare riksdagens kanslis tryckeriavdelning.

År 1935 organiserades riksgäldskontoret på fem byråer. Riksdagens ekonomibyrå underställdes riksgäldsfullmäktige och riksgäldsdirektören. En byråchef utsågs att förestå ekonomibyrån och denna indelades i flera tämligen fristående arbetsgrupper.

1958 års statsrevisorer tog upp frågan om en översyn av riksgäldskontorets organisation och ifrågasatte om icke riksgäldskontoret skulle kunna indras och dess uppgifter ombesörjas på mindre personal- och kostnadskrävande sätt. Revisorerna övervägde antingen överflyttning av kontorets ämbetsuppgifter till annan myndighet eller en väsentlig krympning av kontorets organisation.

Beträffande riksdagens ekonomibyrå åter talade enligt revisorernas uppfattning flera skäl för att byråns ställning borde stärkas. Lämpligen borde till byrån koncentreras — förutom dess dåvarande uppgifter — de uppgifter rörande vården av riksdagens ekonomiska angelägenheter samt riksdagshuset ävensom ombesörjandet av riksdagsstrycket vilka ankom på riksgäldskontoret. I spetsen för ekonomibyrån borde vid sådant förhållande ställas en av riksdagen utsedd styrelse, som även skulle kunna överta de uppgifter som ombesörjdes av kamrarnas kanslitillsättare, kanslideputerade m. fl. Därigenom skulle skapas förutsättningar för ett mera fast grepp från riksdagens sida över riksdagens kansliorganisation.

Ett av riksgäldsfullmäktige framlagt förslag till omorganisation av riksgäldskontoret antogs av 1960 års riksdag. Kontoret organiserades på tre byråer, nämligen en kanslibyrå, en finansbyrå och en obligationsbyrå, var och en uppdelad på två sektioner. Härtill kom en särskild revisionsavdelning. Sedan 1964 utgör antalet byråer två genom att obligationsbyrån uppdelats på de övriga byråerna.

Förslag till omorganisation av riksdagens ekonomibyrå, såvitt avsåg den egentliga kontorsorganisationen, godkändes likaledes av 1960 års riksdag. Härvid bibehöll ekonomibyrån sin dittillsvarande ställning i organisatoriskt hänseende som ett med riksgäldskontoret sidoordnat organ under riksgäldsdirektören och riksgäldsfullmäktige.

## **B. Tiden före författningsutredningens förslag**

Någon samlad översyn av riksdagens förvaltningsorganisation i syfte att åstadkomma en mera genomgripande reformering av densamma har

icke företagits av de kommittéer som tidigare behandlat riksdagens arbetsformer. I några fall har beträffande olika riksdagsorgan framlagts förslag som lett till organisationsförändring.

Frågor som i första hand gällt riksdagens personalorganisation men som även varit av åtminstone indirekt betydelse för förvaltningsorganisationen har dock varit föremål för diskussion av så gott som samtliga de förut nämnda kommittéerna. Av särskild betydelse har här varit det förslag till inrättande av en riksdagens personalbudgetnämnd som framlades av 1958 års kommitté för riksdagens personalorganisation och som lett till att kanslideputerade fått i uppdrag att fungera som riksdagens personalnämnd.

De administrativa reglerna för riksdagens verk har under senare tid varit föremål för uppmärksamhet.

Sålunda hemställdes i en vid 1959 års riksdag inom andra kammaren väckt motion att riksdagen måtte uppdra åt fullmäktige i riksgäldskontoret att företa en översyn av reglerna i fråga i syfte att nå normalisering av förvaltningsbestämmelserna för riksdagens verk liknande den som skett inom statsförvaltningen genom antagandet av verksstadgan. I detta sammanhang borde enligt motionärerna även spörsmål avseende riksdagsverkens ställning i övrigt uppmärksammas. Avsaknaden av ett administrativt topporgan för riksdagsverken motsvarande Kungl. Maj:t för statsförvaltningen framhölls. Riksgäldskontoret borde enligt motionärerna tillerkännas en samordnande funktion i avseende på riksdagsverkens ekonomiska förvaltning. Den budgetgranskning, som beträffande statsförvaltningen i övrigt företas inom finansdepartementet, skulle sålunda kunna ske hos riksgäldskontoret såvitt angick riksdagens egna verk. I motionen framhölls vidare att bankoutskottets ställning som ledande organ borde komma till klarare uttryck än som skett i RO § 41. Även verkens möjligheter att hänvända sig till sin huvudman riksdagen borde klarläggas.

Över motionen inhämtades yttranden från fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret och delegerade för riksdagens verk.

Fullmäktige i riksbanken, som avstyrkte motionsyrkandet, framhöll att en gemensam handläggning av för riksdagens verk likartade administrativa angelägenheter redan i stor utsträckning kommit till stånd. Det syntes därför fullmäktige naturligt att också det ytterligare samarbete i allmänna förvaltningsfrågor som kunde anses erforderligt ägde rum inom delegerade för riksdagens verk. Såvitt fullmäktige kunnat finna hade det nuvarande systemet, sett ej endast ur riksbankens utan även ur vidare allmänna synpunkter, i stort sett fungerat tillfredsställande.

Även fullmäktige i riksgäldskontoret erinrade i sitt yttrande om att vissa bestämmelser syftande till större enhetlighet beträffande de administrativa bestämmelserna för riksdagens verk tillkommit och att därmed en början redan gjorts att nå större överensstämmelse med verksstadgan. Emellertid syntes det fullmäktige i hög grad önskvärt att arbetet därmed snarast full-

följdes. Fullmäktige förordade därför i sådant syfte att delegerade upptog spörsmålet i hela dess vidd till övervägande. Därvid torde särskilt bestämmelserna om tjänstetillsättningar, besvär och disciplinära åtgärder påkalla delegerades uppmärksamhet.

I yttrandet framhöll fullmäktige vidare att författningsutredningen kunde väntas komma att behandla bl. a. frågan om bankoutskottets ställning som ledande organ för riksdagens verk och närmare klargöra innebörden härav samt att någon särskild utredning härom därför icke var påkallad. Fullmäktige erinrade om bankoutskottets funktion som högsta instans i besvärshänseende och om delegerades ställning av administrativt topporgan för riksdagens verk beträffande avlönings- och pensionsförhållanden och därmed sammanhängande ärenden. Fullmäktige fann att dessa anordningar visat sig i stort sett ändamålsenliga och ansåg det saknas anledning att ifrågasätta någon ändring därutinnan. Fullmäktige erinrade vidare om riksgäldskontorets centrala ställning i avseende på medelsredovisning, kassaförhållande m. m. för riksdagens verk utom riksbanken samt om kontorets granskningsverksamhet beträffande nämnda verks inkomster och utgifter ävensom om fullmäktiges befattning med budgetfrågor rörande riksdagens förenämnda verk. Det hittills tillämpade förfarandet härutinnan hade, såvitt fullmäktige kunnat finna, fungerat utan någon mera påtaglig olägenhet. Ändring därutinnan syntes icke fullmäktige påkallad; i varje fall borde resultatet av författningsutredningens arbete avvaktas.

Delegerade för riksdagens verk avstyrkte i sitt yttrande motionen men förklarade sig beredda att medverka till i möjligaste mån enhetliga administrativa regler för riksdagens verk.

Bankoutskottet, som fann anledning saknas att vid sidan av författningsutredningen föranställa om utredning i de i motionen berörda frågorna, avstyrkte motionen och denna lämnades av riksdagen utan bifall.

## C. Författningsutredningen

### 1. Utredningen

Författningsutredningen konstaterade i sitt betänkande SOU 1963: 18 med motiv till förslag till riksdagsordning, att antalet organ med beslutanderätt avseende riksdagsförvaltningen var stort och fann att en koncentring av uppgifterna till ett enda organ skulle vara fördelaktig ur arbets-synpunkt och ge bättre möjligheter till ett enhetligt bedömande av uppkommande spörsmål. Främst beträffande personalfrågor hade beslutanderättens splittring på flera olika organ medfört olägenheter. Vid sina överväganden av möjligheter att åvägabringa en smidigare och rationellare förvaltningsform beaktade utredningen bland annat att de av utredningen framförda förslagen beträffande formerna för det framtida riksdagsarbetet förutsatte att huvudparten av riksdagens personal erhöll fast anställning.

Riksdagens förvaltningsärenden borde — med särskilt angivna undantag — handläggas av ett enda organ, riksdagens kontor, med en överinstans benämnd riksdagens förvaltningsdelegation.

Riksdagens kontor föreslogs stå under ledning av en styrelse, bestående av fyra av riksdagen för varje valperiod utsedda ledamöter jämte kontorets chef. Denne borde tillsättas av kontorets styrelse. I motsats till den nuvarande ekonomibyrån borde riksdagens kontor vara »helt fristående i förhållande till riksgäldskontoret».

Riksdagens förvaltningsdelegation borde utgöras av sex av riksdagen för varje valperiod utsedda ledamöter jämte en suppleant för envar av dem och ledas av äldste talmannen som ordförande.

*Riksdagens kontor* skulle enligt förslaget

1. framlägga anslagsäskanden avseende riksdagen,
2. handlägga frågor rörande riksdagsledamöternas arvoden m. m.,
3. fungera som personalnämnd för all personal inom riksdagshuset, dvs. riksdagens kansli, utskottens kanslier samt viss personal som för det dåvarande sorterade under riksgäldsfullmäktige, nämligen befattningshavare vid riksdagens ekonomibyrå, inklusive vaktpersonal m. fl.,
4. förhandla angående löner etc.,
5. handlägga ärenden rörande vård och underhåll av riksdagshuset m. m. samt
6. handlägga ärenden angående riksdagstrycket m. m.

Som personalnämnd skulle kontoret framlägga förslag om antalet tjänster och angående anställnings- och avlöningsförhållanden för samtliga personal-kategorier inom riksdagshuset. Utredningen förutsatte att frågor rörande kanslipersonal i det alldeles övervägande antalet fall kom att lösas i enlighet med talmannens respektive vederbörande utskotts önskemål.

Kontoret skulle enligt förslaget överta de uppgifter som åvilade kansli-deputerade, fränsett dessas uppgifter avseende avlöningsreglementen och andra bestämmelser rörande anställdas avlöningsförmåner, vilka uppgifter skulle åvila riksdagens förvaltningsdelegation.

Förslaget beträffande riksdagens kontor innebar vidare att kontoret skulle överta talmanskonferensens och ekonomideputerades uppgifter i fråga om vård och underhåll av riksdagshusbyggnaden m. m.

På *riksdagens förvaltningsdelegation* skulle enligt utredningen ankomma att

1. granska och sammanställa anslagsäskanden som avsåg riksdagen och under riksdagen lydande myndigheter,
2. meddela förvaltningsbestämmelser gemensamma för myndigheter lydande under riksdagen samt
3. pröva och avgöra besvär som enligt vad därom särskilt stadgats fick anföras hos riksdagen.

Beträffande tjänste- och anslagsfrågor avsågs förvaltningsdelegationen

komma att utgöra överinstans för bankofullmäktige, riksgäldsfullmäktige, styrelsen för riksdagens kontor, riksdagens revisorer, styrelsen för riksdagsbiblioteket och upplysningstjänsten, JO, MO och Nordiska rådets svenska delegation.

Beträffande anställande av riksdagspersonal borde viss beslutanderätt tillkomma andra organ än förvaltningsdelegationen och styrelsens kontor men förvaltningsdelegationen avsågs skola pröva och samordna tjänstefrågor för riksdagen och under riksdagen lydande myndigheter.

Förvaltningsdelegationen skulle enligt förslaget överta dels riksgäldskontorets uppgift att sammanställa anslagsäskanden, dels bankoutskottets uppgift att pröva och avgöra besvär och dels talmanskonferensens och kanslideputerades befattning med avlöningsreglementen och andra bestämmelser rörande anställdas avlöningsförmåner.

Beträffande förvaltningsuppgifter i övrigt må här erinras om att författningsutredningen föreslog att kanslitillsättningarnas uppgifter skulle övertas av vederbörande talman, vilken också skulle — efter samråd med vice talmännen och företrädare för utskott och partigrupper — utöva den nuvarande talmanskonferensens funktioner att leda riksdagsarbetet och besluta om utsändning i ljudradio och television, representation etc.

Författningsutredningens redovisning av riksdagens förvaltningsorgan upptog icke delegerade för riksdagens verk.

## 2. Remissyttrandet

Frågan om förvaltningsorganisationen berördes endast i begränsad omfattning i remissyttrandena över författningsutredningens förslag. I det följande återges föreliggande uttalanden i de delar som i detta sammanhang ansetts aktuella.

Några *länsstyrelser* fann förslagen ändamålsenliga och ägnade att avhjälpa olägenheterna med den nuvarande organisationen. En länsstyrelse uttalade, att frågan om hur riksdagens förvaltningsorganisation borde lösas och när en eventuell omorganisation skulle ske i och för sig ej var avhängig av en eventuell blivande författningsreform.

*Riksgäldsfullmäktige* fann i likhet med författningsutredningen det angeläget, att gynnsammaste möjliga förutsättningar även rent administrativt skapades för riksdagsarbetet i dess helhet liksom också att de enskilda riksdagsledamöterna lämnades den service i olika hänseenden som för fullgörande av riksdagsmannaupdraget kunde erfordras. Det syntes fullmäktige möjligt att ernå väsentliga förbättringar jämfört med nuvarande ordning. Fullmäktige ansåg sig emellertid böra understryka att en definitiv utformning av riksdagens förvaltningsorganisation måste anstå till dess att riksdagen fattat sitt beslut i författningsfrågan, även om å andra sidan vissa praktiska frågor avseende arbetsförhållanden inom riksdagen borde kunna få i varje fall provisoriska lösningar redan tidigare. Författningsut-



redningens förslag till ny förvaltningsorganisation för riksdagen skulle enligt fullmäktiges mening otvivelaktigt medföra en viss minskning av antalet förvaltningsorgan och därmed en önskvärd koncentration och förenkling av den administrativa apparaten, men bortfallet av sådana organ på sätt föreslagits skulle i realiteten icke få någon märkbar betydelse i nu förevarande sammanhang. Fullmäktige ansåg det realistiskt att även i fortsättningen räkna med att kammare och utskott måste förbehållas en tämligen långt gående självbestämmanderätt vad beträffar anställning av personal, vilket i någon mån torde förringa effekten av utredningens rationaliseringssträvanden på personalområdet. Desto mer önskvärt framstod det emellertid under sådana förhållanden att en effektiv, samordnad prövning av personalbehov och avlöningsformer kom till stånd.

Fullmäktige anförde vidare på anförda skäl att om riksdagens kontor skulle bli helt fristående i förhållande till riksgäldskontoret, d. v. s. bli ett självständigt förvaltningsorgan, detta måste innebära att man avstod från de väsentliga fördelar som den nuvarande anordningen medförde utan att därmed vinna någon påtaglig favör. Man skulle då nödgas bygga upp en onödigt omfattande och kostsam förvaltningsapparat med självständig kapacitet på olika områden och en egen personalreserv. Det kunde ifrågasättas om författningsutredningens förslag till omläggning av riksdagens förvaltningsorganisation verkligen motiverade detta.

Ehuru fullmäktige kunde i allt väsentligt ansluta sig till de tankar och syften som uppbar författningsutredningens ifrågavarande förslag hade fullmäktige likväl icke funnit tillräckliga skäl föreligga för en ändring av ekonomibyråns nuvarande organisatoriska anknytning till riksgäldskontoret och utbyggnad av densamma till ett självständigt verk. En sådan anknytning underlättade ett fortsatt uppehållande av riksgäldskontorets servicefunktioner i förhållande till ekonomibyrån, vilka under alla förhållanden borde bevaras för att undvika en onödigt kostsam förvaltningsapparat.

Riksgäldsfullmäktige biträdde författningsutredningens förslag om att inrätta ett nytt organ, riksdagens förvaltningsdelegation, som skulle utgöra överinstans för riksdagens olika verk beträffande tjänste- och anslagsfrågor m. m.

Fullmäktige påpekade att vissa nu förefintliga organ inom riksdagens förvaltningsorganisation icke blivit behandlade i författningsutredningens förslag. Utredningen hade sålunda icke berört delegerade för riksdagens verk, vars verksamhet reglerades genom en särskild av bankoutskottet utfärdad instruktion. Det var därför ovisst, ansåg fullmäktige, huruvida författningsutredningen avsett att dessa delegerade skulle bibehållas eller icke.

Avslutningsvis framhöll fullmäktige att författningsutredningen med sitt förslag till ny förvaltningsorganisation för riksdagen endast angivit den yttre ramen för förvaltningsverksamheten. Självfallet kunde emellertid denna förvaltning icke träda i funktion förrän ytterligare utredning kom-

mit till stånd beträffande de olika organens interna uppbyggnad och personalorganisation samt lokalbehov m. m. En sådan utredning borde enligt fullmäktiges mening lämpligen anstå till dess principbeslut i författningsfrågan förelåg.

*Statskontoret* framhöll i anslutning till förslaget om inrättande av ett riksdagens kontor och en riksdagens förvaltningsdelegation att utredningen inte närmare behandlat konsekvenserna av detta förslag med avseende på riksgäldskontorets organisation. Innan man tillskapade en fristående förvaltningsenhet inom riksdagen för uppgifter som till större delen redan handhades av annat riksdagens organ borde i varje fall de organisatoriska konsekvenserna härav i olika hänseenden ha klarlagts. Det syntes ligga närmast till hands att undersöka om ej till riksgäldskontoret kunde hänföras handläggningen av de administrativa och personella frågor som nu åvilade vissa särskilda delegationer inom riksdagen. Den av utredningen föreslagna förvaltningsdelegationen torde även vid en sådan lösning kunna utgöra en lämplig överinstans.

#### **D. 1964 års expertgrupp**

År 1964 tillsattes en expertgrupp för undersökning av arbetsformerna för en enkammarriksdag med 350 ledamöter. I en den 29 maj samma år dagtecknad promemoria har expertgruppen erinrat om författningsutredningens förslag till förvaltningsorganisation och belyst detta förslag i en schematisk sammanställning.

#### **E. Riksdagsbiblioteket och riksdagens upplysningstjänst**

Vid vårsessionen 1965 behandlade riksdagen en framställning från styrelsen för riksdagsbiblioteket angående riksdagens upplysningstjänsts uppgifter och organisation. Framställningen avsåg att upplysningstjänsten skulle organiseras som en självständig enhet och erhålla förstärkning av personalresurserna. Över framställningen inhämtades yttrande från bl. a. organisationsutredningen, som förklarade sig inte beredd att i det inledande skede, vari dess arbete då befann sig, redovisa någon ståndpunkt i frågan huruvida upplysningstjänsten och biblioteket borde bilda en organisatorisk enhet eller inte. Utredningen hade dock inte något att erinra mot att upplysningstjänstens personaluppsättning ökades, därest så skulle befinnas av behovet påkallat.

I sitt utlåtande i ärendet uttalade bankoutskottet, att organisationsutredningens arbetsresultat borde avvaktas innan slutlig ställning togs till ett omorganisationsförslag av så genomgripande natur som det av biblioteksstyrelsen framlagda. Då emellertid utskottet samtidigt fann det angeläget

att upplysningstjänsten snarast fick ökade personalresurser föreslog utskottet vissa ändringar i tjänste- och personalförteckningarna för riksdagsbiblioteket, vilket förslag godkändes av riksdagen. Såsom i det föregående omnämnts tas för upplysningstjänstens verksamhet f. n. i anspråk 12 tjänster.

### III. Organisationsutredningens överväganden

I det föregående har organisationsutredningen lämnat en redogörelse för nuvarande förhållanden beträffande riksdagens förvaltningsorganisation och i anslutning härtill meddelat viss historik. Den sistnämnda avser huvudsakligen överväganden i ämnet som gjorts av författningsutredningen och i remissyttranden över dess förslag. När organisationsutredningen nu går att för egen del uttala sig i fråga om riksdagens förvaltningsorganisation vill utredningen inledningsvis understryka, att prövningen av detta spörsmål för utredningens vidkommande inte grundat sig på någon granskning av riksdagens förvaltningsorganisation i dess helhet och en principiell bedömning av densamma ur ändamålsenlighets- eller andra allmänna synpunkter. Vad utredningen i detta betänkande upptar är i stället främst riksdagens rent interna förvaltningsorganisation, medan riksdagens verk behandlas endast i den utsträckning de står i oskiljaktigt sammanhang med förstnämnda spörsmål, såsom i fråga om förhandlingsverksamhet. En naturlig anknytningspunkt har härvid i viss utsträckning varit författningsutredningens överväganden — även om organisationsutredningens förslag delvis går utom ramen för dessa.

#### A. Frågan om ett nytt förvaltningsorgan

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår kännetecknas riksdagens nuvarande förvaltningsorganisation av en betydande splittring beträffande beslutande organ och befogenheternas uppdelning. Detta förhållande medför — såsom även författningsutredningen konstaterat — olägenheter och bör avlösas av en mera rationell ordning. Då organisationsutredningen i enlighet härmed förordar vissa åtgärder i rationaliseringssyfte har den emellertid att beakta den skiljaktighet som föreligger i utgångsläget för författningsutredningens och organisationsutredningens behandling av hithörande frågor. Här åsyftas det förhållandet att den förra utredningens förslag i förvaltningsfrågan kunnat framställas mot bakgrunden av samtida överväganden angående grundlagsändringar, något som inte är fallet för organisationsutredningens vidkommande. Härav följer en viss begräns-

ning beträffande de nu aktuella förslagen. Organisationsutredningens överväganden sker sålunda inom ramen för gällande grundlagsstadganden och föregriper ej en blivande författningsreform.

De skäl som föranledde författningsutredningen att föreslå ett nytt förvaltningsorgan har genom den ytterligare penetrering av frågekomplexen beträffande riksdagens såväl förvaltnings- som personalorganisation som skett genom organisationsutredningen vunnit ökad styrka. Härtill har inte minst bidragit den nyligen fullföljda utvecklingen beträffande förhandlingsverksamheten och de offentliga tjänstemännens anställningsvillkor. Det måste anses angeläget att handläggningen av förvaltningsärenden i princip koncentreras till ett organ i den mån ej särskilda skäl talar för en annan ordning.

Enligt utredningens mening bör detta organs ämbetsområde inte innefatta verksamheten inom riksbanken och riksgäldskontoret, vilka förvaltas av var sina fullmäktige enligt bestämmelser i grundlag. Detta hindrar inte att — på sätt i det följande anges — det yttersta ansvaret för förhandlingsverksamheten beträffande de vid dessa verk anställda tjänstemännen kan anförtros ett gemensamt organ och inte heller att vissa arbetsuppgifter överförs från riksgäldskontoret till nämnda organ.

Mot bakgrunden av det anförda föreslår organisationsutredningen att ett nytt förvaltningsorgan inom riksdagen tillskapas. För detta föreslås benämningen riksdagens förvaltningskontor. På sätt i annat sammanhang anges förutsätts kontoret skola underställas en särskild styrelse.

## **B. Frågan om en överinstans**

Innan närmare diskussion sker om bestämmandet av de ärendegrupper av förvaltningsnatur som i detta sammanhang bör komma i fråga vid en rationalisering torde ett grundläggande problem böra behandlas, nämligen frågan om en överinstans. Som nämnts föreslog författningsutredningen att en riksdagens förvaltningsdelegation skulle inrättas såsom överinstans i förvaltningsärenden för banko- och riksgäldsfullmäktige samt riksdagens verk inberäknat det av nämnda utredning föreslagna riksdagens kontor. Bestämmelser om denna delegation och dess arbetsuppgifter intogs i författningsutredningens förslag till riksdagsordning.

Organisationsutredningens överväganden i frågan om en överinstans har gett till resultat att utredningen för sin del inte ansett sig böra framlägga något förslag i denna riktning. Ett avgörande skäl härför är att inrättandet av en sådan institution torde förutsätta grundlagsändring. Härtill kommer att riksdagens verk, såsom förut framhållits, inte utgjort huvudföremålet för utredningens uppmärksamhet. Med utgångspunkt sålunda från att de reformåtgärder som är önskvärda redan i förevarande sammanhang kan komma till stånd utan någon överinstans har utredningen att ta ställ-

ning till hur de för en dylik instans av författningsutredningen förutsatta uppgifterna skulle kunna fullgöras.

Vad först angår överinstansens tilltänkta ställning i förhållande till riksbanks- och riksgäldsfullmäktige saknar denna fråga aktualitet för utredningen i enlighet med vad i det föregående anförts.

Beträffande överinstansens tilltänkta uppgifter rörande granskning och sammanställning av anslagsäskanden samt meddelande av gemensamma förvaltningsbestämmelser för riksdagens myndigheter får utredningen hänvisa till nästföljande avsnitt, vilket behandlar förvaltningskontorets arbetsuppgifter.

I fråga om överinstansens tilltänkta funktion att pröva och avgöra besvär vill utredningen erinra om att bankoutsrottet f. n. är besvärinstans på sätt i det föregående angetts. Om någon överinstans inte inrättas ligger det enligt utredningens mening närmast till hands att låta besvärsprövningen vara kvar i bankoutsrottet, vars ställning som besvärinstans — som delvis är av mycket gammalt datum — regleras i ett flertal instruktioner och andra föreskrifter. Utredningen vill tillägga att utredningen övervägt att flytta funktionen som besvärinstans, helt eller delvis, till talmanskonferensen men av olika skäl ej fullföljt denna tanke.

### **C. Förvaltningskontorets arbetsuppgifter**

I anslutning till sina överväganden i det föregående upptar organisationsutredningen här frågan om förvaltningskontorets arbetsuppgifter till behandling. Härvid utgår utredningen i viss utsträckning från författningsutredningens överväganden av motsvarande spörsmål.

#### **1. Meddelande av vissa förvaltningsbestämmelser**

En principiellt betydelsefull uppgift för den av författningsutredningen förordade överinstansen skulle vara att meddela förvaltningsbestämmelser gemensamma för riksdagens myndigheter. Vid en organisatorisk lösning utan någon överinstans torde meddelandet av vissa för flera riksdagsorgan gemensamma bestämmelser lämpligen kunna anförtros förvaltningskontorets styrelse. Hittills har delegerade för riksdagens verk i icke obetydlig utsträckning av riksdagen bemyndigats att utfärda bestämmelser av förvaltningsnatur. Därest i enlighet med utredningens förslag delegeradeinstitutionen upphör, bör förvaltningskontorets styrelse i princip träda i delegerades ställe när det gäller åtgärder i samband med utfärdandet av vissa gemensamma bestämmelser. Denna fråga — som beträffande riksbanken och riksgäldskontoret får ses mot bakgrunden av gällande grundlagsbestämmelser — bör närmare övervägas i samband med utfärdandet av instruktion för förvaltningskontoret.

Enligt vad utredningen i det följande föreslår avses förhandlingsverk-

samhet skola anförtros förvaltningskontoret. Hithörande förvaltningsbestämmelser bör meddelas av kontorets styrelse i analogi med vad som i motsvarande hänseende sker genom statens avtalsverk.

Sedan länge har riksgäldsfullmäktige haft i uppdrag av riksdagen att låta utarbета en årlig översikt över riksdagsarbetet. Hinder synes inte möta att detta uppdrag överflyttas på förvaltningskontorets styrelse. Såsom av det följande framgår avses handläggningen av ärenden rörande riksdagstrycket skola ankomma på förvaltningskontoret.

Enligt konstitutionsutskottets av riksdagen godkända utlåtande 1966:9 har förutsatts att vid en reform beträffande riksdagens förvaltningsorganisation skulle förverkligas tanken på en riksdagens författningssamling, omfattande alla till riksdagen och dess verk hörande författningar och föreskrifter av betydelse. Ansvaret för utgivningen av en dylik författningssamling bör enligt utredningens mening åvila förvaltningskontorets styrelse.

De för visst organ erforderliga, mera interna föreskrifterna förutsätts liksom hittills skola ankomma på vederbörande organ självt, varvid för tillgodoseende av kravet på önskvärd samordning bör förutsättas samråd med förvaltningskontoret. För det sistnämnda organet erforderliga interna föreskrifter bör utfärdas av dettas styrelse.

## 2. Behandling av anslagsäskanden

Enligt författningsutredningen skulle den av nämnda utredning förordade överinstansen ha att »granska och sammanställa» anslagsäskanden avseende riksdagen och dess myndigheter. Denna fråga berör ej riksbanken men väl riksgäldskontoret.

Enligt nuvarande praxis sammanställer riksgäldskontoret anslagsäskandena från de olika riksdagsverken och överlämnar därefter materialet till finansdepartementet för dess infogande i statsverkspropositionen under huvudtiteln Riksdagen och dess verk (fjortonde huvudtiteln). Någon egentlig sakgranskning av de olika äskandena i materiellt hänseende sker härvid inte inom riksgäldskontoret — och givetvis inte heller inom finansdepartementet. Granskningen inom riksgäldskontoret är därför av mera teknisk-formell natur. Den egentliga realprövningen av anslagsäskandenas innebörd sker på grund härav först i samband med huvudtitelns behandling i bankoutskottet.

I och för sig skulle det enligt organisationsutredningens mening vara värdefullt om en mera materiell granskning av anslagsäskanden från riksdagens verk utom riksgäldskontoret<sup>1</sup> kunde ske centralt på ett tidigt stadium, dvs. redan innan äskandena vidarebefordras till finansdepartementet. Även om i enlighet med utredningens förslag någon överinstans inte inrättas möter såvitt utredningen kan finna inte något hinder för att en materiell

<sup>1</sup> Beträffande riksbanken är såsom nämnts frågan om anslagsäskanden inte aktuell.

granskning av anslagsäskandena anordnas centralt på grundval av sakuppgifter som tillhandahålls av vederbörande riksdagsverk. Utredningen förordar att denna fråga ägnas uppmärksamhet i fortsättningen.

Enligt utredningens mening bör uppgiften att granska och sammanställa anslagsäskanden från riksdagens verk utom riksgäldskontoret anförtros riksdagens förvaltningskontor, som sedan skall ha att vidarebefordra äskandena till finansdepartementet. Förvaltningskontorets egna anslagsäskanden bör insändas samtidigt. Expedieringen av riksgäldskontorets äskanden synes lämpligen böra samordnas härmed.

### 3. Handläggning av löne- och ersättningsärenden

Enligt författningsutredningen skulle det ifrågavarande kontoret ha att »handlägga frågor rörande riksdagsledamöternas arvoden m. m.»

Organisationsutredningen vill erinra om att *uträkning* av arvoden och ersättningar till riksdagens ledamöter samt löner till personal — utom vid riksbanken — f. n. ombesörjs av riksgäldskontoret eller riksdagens ekonomibyrå samt att *utbetalningar* avseende anslagen till riksdagen — såsom arvoden och reseersättningar till riksdagens ledamöter samt avlöningar till personal — sker genom riksgäldskontorets kassa. Härav föranledd bokföring och revision ombesörjs jämväl genom riksgäldskontoret. Då det inte i detta sammanhang synes böra ifrågasättas någon ändring beträffande riksgäldskontorets funktion som kassa- och bokföringsorgan bör förvaltningskontoret inte befatta sig med denna del av den kamerala verksamheten. Övervägandena i detta sammanhang begränsar sig därför till frågan om uträkningsförfarandet.

Vad först beträffar uträkning av arvoden, traktamenten och andra ersättningar till riksdagens ledamöter anser utredningen att denna uppgift bör åvila förvaltningskontoret. Uträkning och beviljande av pensioner till riksdagsledamöter och deras efterlevande synes böra ankomma på kontoret resp. dess styrelse, varvid inom riksgäldskontoret f. n. förefintlig speciell expertis torde kunna anlitas.

Uträkningen av löner, arvoden och ersättningar till tjänstemän vid riksdagens verk utom riksbanken och riksgäldskontoret samt till tjänstemän inom vad utredningen betecknat som »den inre riksdagsförvaltningen» — dvs. riksdagens förvaltningskontor, kamrarna och utskotten — bör ankomma på förvaltningskontoret.

### 4. Förhandlingsverksamhet och handläggning av personalfrågor

Enligt författningsutredningens förslag skulle det ifrågavarande kontoret »fungera som personalnämnd» för all personal inom riksdagshuset samt »förhandla angående löner etc.». Organisationsutredningen får med avseende på hithörande spörsmål anföra följande.

*Förhandlingsverksamhet m. m.* Enligt vad av det föregående framgår är statstjänstemannalagen tillämplig på tjänstemän hos riksdagen och dess verk. Lagen förutsätter förefintligheten av avtal. I fråga om den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen har förhandlings- och avtalsverksamheten anförtrots ett särskilt ämbetsverk, statens avtalsverk. Dettas ämbetsområde innefattar emellertid ej tjänstemän hos riksdagen och dess verk. Med hänsyn härtill har 1965 års riksdag beslutat att delegerade för riksdagens verk tills vidare skall beträffande tjänstemän vid dessa verk äga befogenheter motsvarande dem som tillkommer statens avtalsverk i fråga om statsförvaltningen i övrigt. De befogenheter som härigenom tillkommer delegerade avser bl. a. att sluta kollektivavtal, att besluta om stridsåtgärd samt att företräda arbetsgivaren vid och utom domstol i avtalstvister. Riksdagen har vidare bemyndigat delegerade att meddela med förhandlingsrättsreformen sammanhängande bestämmelser och vidta därav föranledda åtgärder.

Beträffande andra tjänstemän hos riksdagen än tjänstemän vid riksdagens verk, dvs. riksdagens »egna» tjänstemän hos kamrarna, i utskotten och i riksdagens kansli, har 1965 års riksdag bemyndigat kanslideputerade att för riksdagens räkning sluta kollektivavtal om sådana anställningsvillkor som skall regleras genom sådant avtal. Kanslideputerade har också bemyndigats att i anslutning till kollektivavtal utfärda därmed sammanhängande bestämmelser av beskaffenhet att skola ensidigt fastställas av arbetsgivaren, detta dock endast såvitt åtgärderna ryms inom ramen för tidigare åt kanslideputerade givna uppdrag och bemyndiganden.

Med stöd av givna bemyndiganden har med vederbörande personalorganisationer inom riksdagen träffats avtal enligt vad som framgår av det tidigare anförda.

Av den lämnade redogörelsen framgår att den statliga förhandlings- och avtalsverksamheten f. n. omhänderhas av

statens avtalsverk beträffande tjänstemän vid den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen,

delegerade för riksdagens verk beträffande tjänstemän vid riksdagens verk samt

kanslideputerade beträffande riksdagens egna tjänstemän.

Organisationen av förhandlingsverksamheten är i vad avser riksdagsförvaltningen provisorisk i avvaktan på resultatet av organisationsutredningens arbete.

När det för organisationsutredningen gällt att ta ställning till frågan om förhandlingsverksamheten beträffande riksdagens tjänstemän i vidsträckt mening — alltså både tjänstemännen vid riksdagens verk och riksdagens egna tjänstemän — har först den frågan inställt sig om inte denna verksamhet skulle kunna anförtros statens avtalsverk. Förutom att avtalsverksamheten härigenom skulle kunna för statens vidkommande sammanhållas



hos ett organ kunde till förmån för en dylik anordning bl. a. åberopas, att vissa av riksdagens verk företer sådana likheter med statsförvaltningen i övrigt att ett inordnande under avtalsverket i förhandlingshänseende kunde te sig naturligt.

Emellertid har utredningen funnit avgörande skäl kunna anföras mot att förhandlingsverksamheten beträffande tjänstemän inom den del av statsförvaltningen som representeras av riksdagen, dess verk och övriga organ utövas av en Kungl. Maj:t underställd myndighet. Dessa skäl är främst av principiell natur. Det må erinras om att det förhandlande organet på arbetsgivarsidan inte bara har att träffa kollektivavtal utan även äger befogenhet att besluta om stridsåtgärd. Även med tanke på konstruktionen av avtalsverkets allmänna befogenheter möter den nu angivna anordningen betänkligheter.

Utredningen har mot bakgrunden av det anförda funnit att ansvaret för förhandlings- och avtalsverksamheten beträffande tjänstemännen inom riksdagen och dess verk bör åvila ett riksdagens eget organ.

Av det tidigare anförda framgår att man f. n. har två förhandlingsorgan, delegerade för riksdagens verk och kanslideputerade. Anordningen är som nämnts provisorisk. Det kan från riksdagens synpunkt inte anses rationellt att på längre sikt ha två förhandlingsorgan för en och samma förvaltning. När utredningen enligt vad i det föregående anförts ansett att ansvaret för förhandlingsverksamheten beträffande tjänstemän inom riksdagsförvaltningen bör anförtros åt ett riksdagens eget organ, har utredningen avsett att detta skall vara det av utredningen föreslagna riksdagens förvaltningskontor. I analogi med vad som tillämpas i fråga om tjänstemän vid statens avtalsverk bör förvaltningskontoret handha ifrågakommande förhandlingsverksamhet även beträffande kontorets egna tjänstemän.

Det högsta ansvaret för förhandlingsverksamheten skall enligt utredningens förslag ankomma på förvaltningskontorets styrelse. Det torde få förutsättas att det kommer att befinnas ändamålsenligt att åt en delegation inom styrelsen anförtro den mera omedelbara ledningen av förhandlingsverksamheten. Beträffande det egentliga förhandlingsarbetet har utredningen bedömt det vara av värde att varje riksdagens verk får tillfälle att såväl före som under förhandlingarna framföra sina synpunkter på sådana förhandlingsfrågor som direkt berör verket. För de fortlöpande kontakterna mellan förhandlingsorganet och riksdagens verk bör de senare utse en eller flera kontaktmän att kontinuerligt svara för verkets samråd med förhandlingsorganet samt att efter dettas bedömande medverka vid förhandlingar.

Det bör enligt utredningens mening vara både rationellt och möjligt att samordna förhandlingarna rörande samtliga de till riksdagens förvaltning knutna avtalen så att de löper parallellt med förhandlingarna inom statsförvaltningen i övrigt. Utredningen förutsätter att värdefullt förhandlings-tekniskt biträde härvid skall kunna tillhandahållas av statens avtalsverk.

Vid ett förverkligande av utredningens förslag kommer den förhandlingsverksamhet som f. n. omhänderhas av delegerade för riksdagens verk och kanslideputerade att upphöra. Frågan om dessa organs ställning i övrigt behandlar utredningen i det följande.

Det anförda avser tjänstemännen inom riksdagsförvaltningen. Förhandlingsverksamheten i fråga om arbetare avses liksom hittills skola omhänderhas av vederbörande verk.

I samband med sin behandling av frågan om förhandlingsverksamheten vill utredningen beröra även frågan om formerna för riksdagens prövning av avtalsuppgörelser som träffats i fall då riksdagsbeslut i frågan erfordras.

Enligt beslut av 1965 års riksdag har riksdagens lönelegation bemyndigats att på riksdagens vägnar godkänna avtalsuppgörelser som fordrar riksdagens medverkan. I fråga om den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen sker kontakten mellan det förhandlande verket och lönelegationen genom en av Kungl. Maj:t därtill förordnad statsrådsledamot. Fråga uppkommer nu om formen för kontakt mellan riksdagens förvaltningskontor och riksdagens lönelegation; detta avser såväl nödig information under förhandlingsarbetets gång som godkännande av uppgörelser.

F. n. sker kontakten mellan det förhandlande organet inom riksdagen och lönelegationen genom ordförandena för delegerade för riksdagens verk resp. för kanslideputerade. Utredningen har vid övervägande av en definitiv anordning ansett den närmast till hands liggande lösningen vara att ordföranden i förvaltningskontorets styrelse får till åliggande att vara kontaktorgan mellan förvaltningskontoret och lönelegationen.

Såsom av det anförda framgår har organisationsutredningens överväganden i förevarande hänseende lett till att utredningen föreslår att riksdagens förvaltningskontor skall vara centralt förhandlingsorgan för tjänstemän hos riksdagen och dess verk samt att kontakten mellan förvaltningskontoret och riksdagens lönelegation skall ske genom ordföranden i kontorets styrelse. Den sålunda föreslagna anordningen är avsedd att innefatta en definitiv reglering. Det är emellertid angeläget att i detta sammanhang uppmärksamma läget i samband med själva övergången till den nya organisationen och behovet av eventuella övergångsanordningar.

Vid tiden för detta betänkandes framläggande gäller att delegerade för riksdagens verk och kanslideputerade har fått riksdagens uppdrag att vara förhandlingsorgan för tjänstemän vid riksdagens verk resp. riksdagens egna tjänstemän. Denna anordning är provisorisk och skall vid ett genomförande av utredningens förslag upphöra i samband med att riksdagens förvaltningskontor träder i funktion. Vidare gäller i nuläget att organisationsutredningen har av riksdagen bemyndigats att uppta förhandlingar och sluta avtal med vederbörande personalorganisationer beträffande anställnings-

och arbetsvillkor på grundval av utredningens ställningstaganden rörande riksdagens personal- och förvaltningsorganisation. Kontakten med riksdagens lönelegation skall härvid ske genom utredningens ordförande. Organisationsutredningen har, jämte delegerade för riksdagens verk och kanslideputerade, med tjänstemännens huvudorganisationer träffat ett huvudavtal avseende förhandlingsordning samt åtgärder till förebyggande av samhällsfarliga konflikter m. m. Avtalet, som gäller tjänstemän inom riksdagsförvaltningen i dess helhet, har underställts riksdagens lönelegation för godkännande.

Enligt vad utredningen har sig bekant har med delegerade för riksdagens verk inletts förhandlingar om löneställningen för en del av de tjänster som berörs av utredningens föreliggande organisationsförslag. Dessa förhandlingar har utredningen förutsatt skola fullföljas av delegerade enligt nu gällande ordning. Motsvarande bör gälla beträffande förhandlingar genom kanslideputerades försorg. Det förhandlingsläge som kommer att råda vid den tidpunkt då delegerades och kanslideputerades befattning med förhandlingsfrågor avsetts skola upphöra övertas i princip av förvaltningskontorets styrelse. Emellertid bör, med hänsyn till de speciella förhandlingsbefogenheter som enligt det föregående tillagts organisationsutredningen med utgångspunkt från dess egna förslag, förvaltningskontorets styrelsens befogenhet att förhandla och sluta avtal temporärt begränsas i vad gäller tjänster som omfattas av utredningens förhandlingsbemyndigande. En övergångsbestämmelse av nu avsedd innebörd bör alltså meddelas. Motsvarande anordning bör tillämpas beträffande formen för kontakt med riksdagens lönelegation, vilken sålunda i här avsedda fall övergångsvis bör ske genom organisationsutredningens ordförande.

*Personalfrågor i övrigt.* Enligt författningsutredningen skulle förvaltningskontoret ha att »fungera som personalnämnd». Organisationsutredningen vill framhålla att i den mån en dylik uppgift innefattar åtgärder som sammanhänger med eller eljest föranleds av förhandlingsverksamheten densamma torde komma att lösas inom ramen för nämnda verksamhet. Förvaltningskontoret torde härvid i huvudsak få samma ställning som statens avtalsverk.

Frånsett förhandlingsverksamheten torde ett organ för handläggning av vissa personalfrågor av gemensam natur komma att visa sig behövt. Denna fråga bör underkastas närmare prövning sedan förvaltningskontoret trätt i funktion.

##### 5. Ledning av riksdagens upplysningstjänst

Enligt vad som framgår av den tidigare lämnade redogörelsen var frågan om riksdagens upplysningstjänsts uppgifter och organisation föremål för en framställning till bankoutskottet vid 1965 års riksdag utan att då föranleda annan riksdagens åtgärd än beslut om viss personalförstärkning.

I övrigt ansågs frågan böra vila i avvaktan på organisationsutredningens arbetsresultat. En utförlig redogörelse för vad i ämnet anförts lämnas i bankoutskottets utlåtande 1965: 48, till vilket utredningen får hänvisa.

Såsom förut anförts är riksdagens upplysningstjänst f. n. underställd riksdagsbibliotekets styrelse. Detta sammanhänger med att 1955 års beslut att på försök inrätta en upplysningstjänst för riksdagens ledamöter fattades av biblioteksstyrelsen på förslag av den då sittande riksdagsbiblioteksutredningen. Då alltså den inledda försöksverksamheten från början avsett en till riksdagsbiblioteket knuten parlamentarisk upplysningstjänst är det naturligt att denna ställts under biblioteksstyrelsens ledning. Denna styrelse har också utfärdat ett provisoriskt reglemente för upplysningstjänstens verksamhet.

Av bankoutskottets i det föregående återopade utlåtande 1965: 48 framgår de synpunkter och förslag som i olika sammanhang framförts beträffande upplysningstjänstens organisatoriska ställning. Härvid synes i själva ledningsfrågan inte ha diskuterats annan ordning än att styrelsen för riksdagsbiblioteket alltjämt skulle vara ledningsorgan. För organisationsutredningens vidkommande har emellertid frågan om det organisatoriska sambandet mellan riksdagsbiblioteket och upplysningstjänsten anmält sig till övervägande redan med utgångspunkt från behandlingen av frågan om riksdagens förvaltningsorganisation. Härtill kommer att utredningen för egen del, i remissyttrande till bankoutskottet den 24 november 1965 över en framställning från riksgäldsfullmäktige angående riksdagsledamöternas arbetsrumsfråga, uttalat sig för att upplysningstjänsten bör ligga kvar i riksdagshuset samtidigt som utredningen förklarar sig inte ha något att erinra mot ett framställt förslag att riksdagsbiblioteket flyttas till lokal utom riksdagshuset. Utredningens uppfattning om upplysningstjänstens kvarstannande i riksdagshuset delades av bankoutskottet i dess utlåtande 1965: 62.

Utredningen vill erinra om att upplysningstjänsten skall stå till förfogande för riksdagens ledamöter i spörsmål av betydelse för deras offentliga verksamhet. Avnämarnas krets har vidgats till att omfatta även riksdagens utskotts- och delegationskanslier. Upplysningstjänstens målsättning är att dess slutredovisning av ett givet uppdrag skall i möjligaste mån motsvara uppdragsgivarens verkliga informationsbehov, vilket bl. a. förutsätter ingående personliga kontakter. Upplysningstjänstens verksamhet har nyligen beaktats i Kungl. Maj:ts cirkulär till statsmyndigheterna den 18 mars 1966 (SFS nr 72), enligt vilket myndigheterna ålagts att till upplysningstjänsten insända tio kopior av sina remissyttranden över avgivna betänkanden och departementspromemorior.

Riksdagsbiblioteket är enligt gällande reglemente främst avsett för riksdagen, dess delegationer och verk, kyrkomötet, Kungl. Maj:ts kansli och de centrala ämbetsverken samt av Kungl. Maj:t förordnade eller jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillsatta kommittéer. Biblioteket skall där-

jämte, i den mån nämnda uppgifter inte därigenom åsidosätts, betjäna dem som bedriver forskning eller allvarliga studier. Enligt vad biblioteksstyrelsen anfört är biblioteket lika mycket ett förvaltnings- och forskningsbibliotek som ett riksdagens bibliotek, varvid i praktiken den förstnämnda uppgiften klart dominerar. I bibliotekets styrelse förordnar Kungl. Maj:t ordföranden medan de övriga två ledamöterna utses av riksdagen.

Av det anförda framgår att upplysningstjänstens verksamhet är direkt knuten till riksdagsledamöterna och det löpande arbetet inom riksdagen, medan riksdagsbiblioteket — jämte att det är avsett för riksdagen, dess delegationer och verk — har ställning som ett förvaltnings- och forskningsbibliotek. Uppenbarligen föreligger sålunda vissa markerade skiljaktigheter mellan upplysningstjänstens och riksdagsbibliotekets arbetsuppgifter, vilka delvis får olika inriktning. Härutinnan må särskilt framhållas att upplysningstjänstens uppgift bl. a. avser bearbetning av utredningsmaterial samt dess färdigställande för redovisning. Mot bakgrunden av anförda förhållanden är det naturligt att rekryteringen av tjänstemän till de båda verksamhetsområdena sker från delvis skilda utgångspunkter beträffande utbildning och allmänna kompetenskrav i övrigt.

Utredningen har i samband med sina överväganden rörande riksdagens förvaltningsorganisation kommit till den uppfattningen att inom densamma i här avsedd mening lämpligen bör innefattas de arbetsuppgifter som ankommer på riksdagens upplysningstjänst. I enlighet härmed förordar utredningen att upplysningstjänsten ställs under ledning av styrelsen för riksdagens förvaltningskontor och inordnas som en arbetsenhet i detta. Utredningen vill i detta sammanhang erinra om att upplysningstjänsten f. n. har att utarbeta register till riksdagstrycket, vars tryckning och distribution förutsatts ankomma på förvaltningskontoret.

När utredningen framställt sitt ifrågavarande förslag har utredningen inte förbisett vikten av att upplysningstjänsten för sitt löpande arbete har tillgång till ett bibliotek med dess bokbestånd och samlingar i övrigt. I själva verket är det f. n. beträffande riksdagsbiblioteket så att upplysningstjänsten behöver daglig tillgång till material som finns däri. Även bibliotek och urkundssamlingar utom riksdagshuset kommer här i fråga. Om riksdagsbiblioteket flyttas torde detta förhållande inte behöva få någon större inverkan på upplysningstjänstens arbete såvitt avser utredningsuppdrag som kräver mera ingående och långsiktiga undersökningar. Däremot blir det under nyss angiven förutsättning nödvändigt att inom riksdagshuset anordna ett särskilt referensbibliotek för upplysningstjänstens omedelbara behov beträffande det löpande arbetet. Denna fråga berör i motsvarande läge även andra riksdagsorgans samt riksdagsledamöternas behov. Utredning i nu angivet hänseende har på grundval av bankoutskottets utlåtande 1965:62 skett genom riksgäldsfullmäktiges försorg. Fullmäktige har i skrivelse till bankoutskottet den 8 mars 1966 framlagt resultatet av sin utredning i ämnet.

Ett förverkligande av utredningens ifrågavarande förslag — varigenom styrelsens för riksdagsbiblioteket ledningsfunktion i förhållande till upplysningstjänsten skulle upphöra — kan ske utan ändring av reglementet för riksdagsbiblioteket. Detta upptar nämligen inte någon föreskrift om upplysningstjänsten. För upplysningstjänstens verksamhet — vilken torde vara relativt självständig — erfordras givetvis reglerande föreskrifter inom ramen för den blivande instruktionen för riksdagens förvaltningskontor och dess styrelse. Vid behov torde styrelsen böra meddela de föreskrifter som kan finnas påkallade beträffande avvägningen mellan olika åt upplysningstjänsten meddelade uppdrag.

## 6. Handläggning av lokalfrågor

Såsom författningsutredningen föreslog bör förvaltningskontoret ha att handlägga ärenden rörande riksdagshuset m. fl. lokaliteter. Härvid förutsätts att riksgäldsfullmäktiges åligganden enligt gällande reglemente rörande besiktning av riksdagshuset, villkor för upplåtande av lokaler samt åtgärder för byggnaders drift och underhåll upphör. Även de f. n. på kamrarnas ekonomideputerade ankommande uppgifterna i lokalfrågor förutsätts skola överföras till förvaltningskontoret.

I detta sammanhang vill utredningen erinra om att fullmäktige i riksgäldskontoret i skrivelse den 4 november 1965 till bankoutsnittet bl. a. hemställde, att utskottet ville föreslå riksdagen att godkänna vissa riktlinjer och förslag i fråga om anskaffande av arbetsrum för riksdagsledamöter samt att uppdra åt fullmäktige att förvärva vissa kontorslokaler för riksdagens räkning i en fastighet utom riksdagshuset. Organisationsutredningen avgav på hemställen av bankoutsnittet yttrande i ärendet, såsom tidigare omnämnts. Bankoutsnittet hemställde i sitt utlåtande 1965:62 att riksdagen måtte i anledning av riksgäldsfullmäktiges berörda framställning dels godkänna i framställningen framlagda riktlinjer och förslag med vissa undantag och dels uppdra åt fullmäktige att verkställa vissa åtgärder i ärendet. Riksdagen beslöt i enlighet härmed. Utredningen förutsätter att tillämpningen av det av utredningen framlagda förslaget rörande handläggningen av lokalfrågor genom riksdagens förvaltningskontor sker på ett så rationellt sätt som möjligt med beaktande av redan vidtagna eller planerade åtgärder inom ifrågavarande verksamhetsområde.

Vad slutligen angår den aktuella frågan om anskaffande av bostäder åt riksdagens ledamöter vill utredningen framhålla, att densamma delvis är av komplicerad natur och bl. a. har beröringspunkter med den allmänna bostadsmarknadens problem. Mot bakgrunden av vad som anförts exempelvis i bankoutsnittets utlåtande 1963:29 och riksgäldsfullmäktiges redan vidtagna åtgärder i ämnet förefaller det utredningen lämpligast att frågan om ändrad ordning beträffande handläggningen av riksdagsledamöternas bostadsfråga får vila tills vidare i avvaktan på ytterligare erfarenheter.

## 7. Handläggning av ärenden rörande riksdagstrycket

En ytterligare uppgift som förutsatts skola ankomma på förvaltningskontoret är handläggning av ärenden rörande riksdagstrycket. Den nuvarande under riksdagens kansli sorterande tryckeriavdelningen avses härvid skola inlemmas i kontoret. Även på denna punkt är emellertid att uppmärksamma de uppgifter som f.n. ankommer på riksgäldsfullmäktige. Som exempel må nämnas föranstaltande om tryckning av statsrevisorernas berättelse beträffande statsverket och riksgäldskontoret samt fastställande av försäljningspris. Det synes böra förutsättas att alla uppgifter i samband med tryckning och distribution av riksdagshandlingar skall ankomma på förvaltningskontoret.

## 8. Anordnande av skrivhjälp

I samband med behandlingen av förvaltningskontorets arbetsuppgifter har utredningen uppmärksammat frågan om tillgodoseende av behovet av skrivhjälp inom riksdagen.

Redan i början av 1950-talet konstaterades att den förefintliga centrala skrivbyråns personal var alltför knappt tillmätt för att kunna tillhandagå utskottssekretariaten med biträde i önskvärd utsträckning. Under den tid som därefter förflutit har flera utskott anlitat egen personal för skrivhjälp och andra rutingöromål, men utskotten tar alltjämt i viss utsträckning skrivbyrån i anspråk för utskrifter. Byrån har tidigare även utfört skrivarbete åt riksdagens ledamöter. Intill år 1965 hade dessa att erlægga viss avgift för utskrifterna men under vårsessionen 1965 tillhandahölls såväl riksdagens ledamöter som partigruppernas sekretariat kostnadsfri skrivhjälp. Ledamöterna hade därvid att vända sig till kammarkanslierna och gruppsekretariaten till skrivbyrån.

En förstärkning av skrivbyråns personalresurser har nyligen genomförts, bl. a. genom anställandet av en särskild föreståndarinna. Utredningen räknar med att en skrivbyrå alltjämt skall finnas inom riksdagshuset. Denna bör inordnas i riksdagens förvaltningskontor. Verksamheten får förutsättas fortsätta i stort sett enligt nuvarande riktlinjer, varvid erfarenheten får utvisa huruvida och i vad mån några förändringar i organisationen kan befinnas påkallade. En omständighet att härvid beakta är den minskning på skrivbyråns arbetsbelastning som det nyligen införda ekonomiska stödet till riksdagspartierna kan förutsättas medföra.

Med bifall till bankoutskottets utlåtande 1964:39 beslöt riksdagen uppdra åt fullmäktige i riksgäldskontoret att utreda frågan om skrivhjälp till riksdagens ledamöter. Efter underhandskontakt med riksgäldskontoret på denna punkt har utredningen utgått ifrån att några ytterligare åtgärder i frågan inte f.n. behöver vidtas utöver vad som sammanhänger med vad ovan anförts.

Den här angivna anordningen innebär att skrivbyrån avsetts kunna till-

handahålla skrivhjälp åt kamrarnas ledamöter, utskottskanslierna m. fl. Då emellertid behovet av skrivhjälp inom riksdagen inte torde kunna i alla lägen helt tillgodoses genom skrivbyrån, kan det bli aktuellt att ordna denna fråga genom vederbörande riksdagsorgans egen försorg.

## 9. Sammanfattning

En detaljerad precisering av förvaltningskontorets arbetsuppgifter synes inte möjlig i nuvarande läge. Erfarenheten får utvisa huruvida framdeles uppgifter utöver de tidigare angivna kan eller bör tilldelas kontoret. Huvudsyftet bör vara att till detsamma centralisera förvaltningsuppgifter inom här ifrågavarande delar av riksdagsförvaltningen i den mån detta från föreliggande förutsättningar bedöms lämpligt och möjligt.

Om förvaltningskontorets verksamhet förutsätts grundläggande bestämmelser skola införas i riksdagsstadgan och närmare reglering ske i en av riksdagen fastställd instruktion. Av denna bör bl. a. framgå vilka slag av ärenden som bör avgöras av kontorets styrelse och vilka som må delegeras till tjänsteman inom kontoret.

Sammanfattningsvis skulle med utgångspunkt från det anförda arbetsuppgifterna för riksdagens förvaltningskontor f. n. kunna anges på följande sätt:

Riksdagens förvaltningskontor har att, i enlighet med fastställd instruktion eller eljest jämlikt riksdagens beslut,

1. meddela resp. medverka vid meddelande av vissa för olika riksdagsorgan gemensamma förvaltningsföreskrifter m. m. samt att ansvara för utgivningen av en riksdagens författningssamling,

2. uppgöra anslagsäskanden avseende förvaltningskontoret samt att granska och sammanställa anslagsäskanden avseende riksdagen och dess verk utom riksgäldskontoret,

3. handlägga ärenden rörande uträkning av arvoden och ersättningar till riksdagens ledamöter, uträkning och beviljande av pensioner till riksdagens ledamöter och deras efterlevande samt uträkning av avlöningar och ersättningar till personal hos riksdagen och dess verk utom riksbanken och riksgäldskontoret,

4. vara central myndighet för förhandlingar om anställnings- eller arbetsvillkor rörande tjänstemän hos riksdagen och dess verk ävensom för vissa personalfrågor i övrigt,

5. handha ledningen av riksdagens upplysningstjänst,

6. handlägga ärenden rörande riksdagshuset samt övriga lokaler för riksdagen och dess organ,

7. handlägga ärenden rörande riksdagstrycket samt

8. genom en central skrivbyrå tillhandahålla skrivhjälp åt riksdagens ledamöter, utskott och övriga organ, allt i den mån dylik hjälp ej ordnas på annat sätt.



#### **D. Förvaltningskontorets organisation**

Enligt det tidigare anförda har riksdagens förvaltningskontor förutsatts skola ställas under ledning av en styrelse. Vid övervägande av frågan om styrelsens storlek och sammansättning har utredningen stannat för att föreslå att styrelsen skall bestå av sju ledamöter. Detta antal överensstämmer med antalet fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret. Till skillnad från vad som gäller beträffande dessa fullmäktige förordar utredningen emellertid att styrelsen för förvaltningskontoret utan undantag skall bestå av riksdagsledamöter. I övrigt bör personvalet inte bindas av några på förhand fastställda regler. I anslutning härtill föreslår utredningen att representant för visst riksdagsorgan skall äga delta vid behandlingen inom styrelsen av ärende som särskilt berör organet i fråga.

Val av ledamöter i styrelsen föreslås skola ske genom de särskilda valmän som utses för val av fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret. Mandattiden bör vara tre år. Även i övriga hänseenden, exempelvis i fråga om utseende av ordförande och suppleanter, torde bestämmelserna om val av riksgäldsfullmäktige kunna tjäna som förebild. Med hänsyn till att förvaltningskontorets styrelse får förutsättas skola vid behov sammanträda även under icke-riksdagstid bör ersättning för uppdraget utgå.

Under styrelsen bör den omedelbara ledningen av förvaltningskontorets arbete ankomma på en chef. Denne bör vara föredragande inför styrelsen i den mån inte föredragningskyldighet anses böra åläggas annan tjänsteman inom kontoret. För chefen bör inrättas en ordinarie tjänst tillsatt med förordnande för viss tid. Förordnandeperioden bör i likhet med vad som f. n. i regel gäller inom riksdagsförvaltningen vara högst 3 år i sänder. Tjänstbenämningen föreslås vara direktör. I analogi med vad som tillämpas i fråga om lönegradsplacering för högre tjänstemän inom statens avtalsverk bör lönegradsplaceringen för cheftjänsten ej bestämmas genom avtal. Utredningen föreslår att direktörstjänsten placeras i högst lönegrad Bp 6. Det bör ankomma på förvaltningskontorets styrelse att i varje särskilt fall bestämma den exakta lönegradsplaceringen.

Förvaltningskontoret föreslås skola organiseras på fem arbetsenheter. Tre av dessa bör, i anslutning till ekonomibyråns nuvarande organisation, avse handläggning av ärenden rörande riksdagshuset m. fl. lokaliteter, riksdagstrycket samt avlöningar, ersättningar och pensioner. Den fjärde arbetsenheten bör ha att handlägga förhandlingsärenden och förekommande personalärenden i övrigt; denna enhet torde böra förestås av kontorets chef. Den femte arbetsenheten slutligen bör avse upplysningstjänsten.

I kontoret bör inordnas personal för särskilda arbetsuppgifter (förrådsförvaltare, kontors- och skrivpersonal, maskinpersonal, vaktmästare, städnings- och vaktpersonal m. fl.) ävensom de f. n. under riksdagens kansli upptagna befattningarna som föreståndare för Riksdagsdebatterna samt korrekturläsare.

Personalorganisationen för riksdagens förvaltningskontor bör — förutom den nya chefstjänsten — till en början innefatta samtliga de tjänster som f. n. upptas under riksdagens ekonomibyrå. De beträffande dessa tjänster av riksgäldsfullmäktige meddelade tillsättningsbesluten bör vid ikraftträdandet av den nya organisationen förklaras skola avse motsvarande tjänster inom riksdagens förvaltningskontor. Antalet sådana tjänster är f. n. 61, därav några med deltidstjänstgöring. Vidare bör kontorets personalorganisation innefatta vissa tjänster och befattningar som f. n. upptas under andra riksdagsorgan men som avser arbetsuppgifter som skall ankomma på förvaltningskontoret. Hit hör *dels* en på riksgäldskontorets stat upptagen tjänst, vars arbetsuppgifter avser avlöningar och ersättningar till riksdagens ledamöter och tjänstemän, *dels* 12 på riksdagsbibliotekets stat upptagna tjänster, vilka avses för verksamheten inom riksdagens upplysnings-tjänst, *och dels* de f. n. under riksdagens kansli upptagna arvodesbefattningarna som föreståndare för »Riksdagsdebatterna» (1) och korrekturläsare (10).

Utöver vad nu anförts anser sig utredningen inte böra ingå på frågan om förvaltningskontorets personalorganisation. Beträffande de tjänster som efter omorganisationens genomförande kommer att erfordras för fullgörandet av arbetsuppgifterna inom kontoret synes nämligen en fullständig precisering inte möjlig f. n. Enligt utredningens mening bör det ankomma på förvaltningskontorets styrelse att tillgodose kontorets arbetskraftsbehov, inte minst vid övergången till den nya organisationen, och att efter erforderligt samråd med övriga av frågan berörda riksdagsorgan underkasta personalorganisationen inom kontoret en ingående undersökning på grundval av den blivande göromålsfördelningen i dess helhet och arbetsuppgifternas närmare precisering i olika fall. Härvid bör även frågan om tjänstebenämningarna uppmärksammas. För egen del har utredningen i nuvarande läge och med utgångspunkt från nu gällande organisation räknat med sammanlagt 86 tjänster för förvaltningskontorets vidkommande. Samtliga dessa tjänster utom en — chefstjänsten — har sin motsvarighet i nuvarande organisation. I *bilaga* till detta betänkande lämnas en sammanställning av personalorganisationen vid förvaltningskontoret enligt vad nu anförts.

Tillsättning av tjänster vid riksdagens förvaltningskontor bör ske genom beslut av kontorets styrelse eller, efter styrelsens bemyndigande, av kontorets chef. Ordinarie tjänster — fränsett den i det föregående berörda direktörstjänsten — bör i likhet med vad som gäller inom riksdagens verk tillättas genom konstitutorial.

Bankoutskottet förutsätts skola vara besvärinstans i tjänstetillsättningsärenden.

Beträffande inrättande av tjänster vid förvaltningskontoret bör samma ordning tillämpas som avses skola gälla för riksdagens verk. Detta innebär

i huvudsak att ordinarie tjänster inrättas av riksdagen och att icke-ordinarie tjänster inrättas av förvaltningskontorets styrelse.

Bestämmelserna i den för statsförvaltningen i allmänhet gällande kun- görelsen om inrättande av vissa statligt reglerade tjänster m. m. (1965:915) — vilken i vissa delar gäller även för riksdagens verk — avses skola äga motsvarande tillämpning beträffande förvaltningskontoret, varvid vad som sägs om Kungl. Maj:t bör avse kontorets styrelse.

### **E. Förslaget inverkan på vissa riksdagsorgan**

Såsom av det förut anförda framgår berör utredningens förslag i högre eller mindre grad andra organ inom riksdagsförvaltningen.

**Riksgäldskontoret.** Vid ett inlemmande i förvaltningskontoret av de verksamhetsområden som nu ankommer på riksdagens ekonomibyrå bortfaller riksgäldsfullmäktiges och riksgäldsdirektörens funktioner med avseende härå.

Arbetsuppgifter avseende avlöningar och ersättningar till riksdagens ledamöter och tjänstemän fullgörs f. n. av en på riksgäldskontorets personalstat upptagen tjänsteman, vilkens tjänstgöring emellertid är förlagd till riksdagens ekonomibyrå. Då ifrågavarande arbetsuppgifter förutsatts skola tillhöra förvaltningskontorets arbetsområde bör inom riksgäldskontorets personalorganisation inte beräknas någon tjänst härför. I samband med den nya organisationens genomförande bör även i övrigt undersökas i vad mån förvaltningskontorets arbetsuppgifter påverkar riksgäldskontorets personalorganisation.

**Riksdagens ekonomibyrå** upphör som särskilt verk.

**Riksdagsbiblioteket.** Såväl biblioteksstyrelsens uppgifter som bibliotekets personalorganisation röner inverkan av ett genomförande av utredningens förslag angående upplysningstjänstens inlemmande i förvaltningskontoret. De för upplysningstjänsten avsedda tjänsterna bör avföras från bibliotekets personalstat.

**Delegerade för riksdagens verk** består f. n. av två riksbanks- och två riksgäldsfullmäktige samt ordföranden i riksdagsbibliotekets styrelse. JO resp. MO äger delta i avgörandet vid behandling av fråga som berör deras verk. Vid ett förverkligande av utredningens förslag angående riksdagens förvaltningsorganisation kommer något egentligt utrymme inte att förefinnas för en verksamhet genom delegerade. I enlighet härmed synes det ligga närmast till hands att institutionen i fråga upphör. Vid ställningstagande till frågan om vilket eller vilka organ som bör överta delegerades funktioner — vilka är av central natur — har utredningen stan-

nat för att förorda att dessa överläts på riksdagens förvaltningskontors styrelse.

Inom delegerade för riksdagens verk är f. n. permanent representerade riksbanks- och riksgäldsfullmäktige samt styrelsen för riksdagsbiblioteket; härtill kommer att JO och MO äger delta vid behandling av ärenden som avser deras områden. Såsom av det föregående framgår föreslår utredningen att de olika riksdagsorganens representation inom förvaltningskontorets styrelse i mån av behov ordnas på motsvarande sätt som nyss angetts beträffande JO och MO.

Talmanskonferensens befattning med avlöningsfrågor upphör.

Bankoutskottets verksamhet påverkas i vissa hänseenden av ett förverkligande av utredningens förslag.

Kansliedeputerades hittillsvarande funktioner avses skola upphöra vid förvaltningskontorets tillkomst, dock tills vidare med undantag för den i § 80 RO fastställda uppgiften. I avvaktan på grundlagsändring kan det vara praktiskt att åstadkomma en personalunion mellan deputerade och förvaltningskontorets styrelse. Uppgifterna för riksdagens kansli förutsätts skola fullgöras inom ramen för förvaltningskontorets verksamhet.

Kamrarnas ekonomideputerades uppgifter avses skola överföras till förvaltningskontoret, varvid anordningen med dylika deputerade upphör.

## F. Personalförteckningar och anslag

Utredningens förslag i detta betänkande avser riksdagens förvaltningsorganisation. För riksdagens förvaltningskontor bör personalförteckning upprättas i enlighet med vad i det föregående anförts. Denna personalförteckning bör upptas under en överbrik betecknad Den inre riksdagsförvaltningen, vilket begrepp avsetts skola innefatta förvaltningskontoret, kamrarna och utskotten. Vidare bör personalförteckningarna för riksgäldskontoret och riksdagsbiblioteket ändras. Någon personalförteckning för riksdagens ekonomibyrå skall i fortsättningen ej fastställas.

Med avseende på anslagen under fjortonde huvudtiteln medför ett bifall till utredningens förslag att följande anslag utgår ur riksstaten, nämligen Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar och Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader. Vidare bör det anslag som f. n. betecknas Riksdagen: Avlöningar till personal utgå. De för motsvarande ändamål i fortsättningen avsedda anslagsmedlen bör i stället anvisas under två nya anslag, betecknade Den inre riksdagsförvaltningen: Avlöningar och Den inre riksdagsförvaltningen: Omkostnader.

Riksgäldskontorets avlöningsanslag samt Riksdagsbibliotekets avlönings- och omkostnadsanslag samt anslag till bokinköp och bokbindning bör ned-

räknas vid bifall till utredningens förslag, varvid motsvarande belopp upptas under de båda nyssnämnda anslagen avseende Den inre riksdagsförvaltningen.

F. n. finns i riksstaten upptaget ett särskilt anslag, betecknat Riksdagens ekonomibyrå: Anskaffande av ny voteringsanläggning. Anslag för detta ändamål torde böra anvisas utan någon överrubrik, varvid anslaget bör ställas till styrelsens för riksdagens förvaltningskontor förfogande.

### **G. Vissa åtgärder för förslagets genomförande**

Ett förverkligande av utredningens förslag i fråga om riksdagens förvaltningsorganisation förutsätter särskilda åtgärder, bl. a. avseende såväl nya som ändrade bestämmelser i olika hänseenden.

Till en början må framhållas att val måste ske av ledamöter och suppleanter i förvaltningskontorets styrelse. Sådant val har förutsatts skola ske genom de särskilda valmän som utsetts för val av riksgäldsfullmäktige.

Med avseende på erforderliga nya bestämmelser må här nämnas instruktion för riksdagens förvaltningskontor och övriga för kontorets verksamhet erforderliga föreskrifter. Beträffande nuvarande bestämmelser som påverkas av ett förverkligande av utredningens förslag må här pekas på riksdagsstadgan, instruktionerna för bankoutsnittet och delegerade för riksdagens verk samt vissa föreskrifter rörande riksgäldsfullmäktige och riksgäldskontoret. Kungörelsen om vissa statliga kollektivavtal m. m., tjänstemannastadgan för riksdagens verk samt andra ifrågakommande bestämmelser för dessa verk bör göras tillämpliga på anställning vid riksdagens förvaltningskontor. Detsamma gäller vissa avtal som träffats beträffande tjänstemän vid riksdagens verk (allmänt avlöningsavtal samt allmänt tjänsteförteckningsavtal).

Vad slutligen beträffar lokalfrågor torde särskild undersökning få göras angående förslagets inverkan i sådant hänseende. Denna fråga sammanhänger delvis med andra aktuella spörsmål av samma slag.

### **H. Ikraftträdande**

Organisationsutredningens förevarande förslag är avsett att genomföras med verkan fr. o. m. 1 juli 1966.

### **I. Sammanfattning**

1. För handläggning av förvaltningsärenden inrättas ett nytt organ, riksdagens förvaltningskontor. I detta inlemmas den nuvarande riksdagens ekonomibyrå, vars tjänster överförs till kontoret. Vissa arbetsuppgifter överförs från riksgäldskontoret till förvaltningskontoret.

Riksdagens upplysningstjänst, som f. n. ingår i riksdagsbiblioteket, inordnas i förvaltningskontoret. Hithörande tjänster överförs till kontorets stat.

Förvaltningskontorets ämbetsområde innefattar ej verksamheten inom riksbanken och riksgäldskontoret. Dock skall ansvaret för förhandlingsverksamheten vid dessa verk åvila förvaltningskontoret.

2. Förvaltningskontoret underställs en särskild styrelse om sju ledamöter, samtliga valda inom riksdagen. Styrelsens sammansättning skall ej bindas vid på förhand fastställda regler. Vid behandlingen inom styrelsen av ärende rörande visst verk skall representant för verket äga delta.

För förvaltningskontoret inrättas en cheftjänst, tillsatt genom förordnande för viss tid.

3. Riksdagens förvaltningskontor skall, i enlighet med fastställd instruktion eller eljest jämlikt riksdagens beslut, ha följande uppgifter:

a) att meddela resp. medverka vid meddelande av vissa för olika riksdagsorgan gemensamma förvaltningsföreskrifter m. m. samt att ansvara för utgivningen av en riksdagens författningssamling;

b) att uppgöra anslagsäskanden avseende förvaltningskontoret samt att granska och sammanställa anslagsäskanden avseende riksdagen och dess verk utom riksgäldskontoret;

c) att handlägga ärenden rörande uträkning av avlöningar och ersättningar till riksdagens ledamöter samt till personal hos riksdagen och dess verk utom riksbanken och riksgäldskontoret ävensom angående pension till riksdagsledamöter och deras efterlevande;

d) att vara central myndighet för förhandlingar om anställnings- och arbetsvillkor rörande tjänstemän hos riksdagen och dess verk ävensom för vissa personalfrågor i övrigt;

e) att handha ledningen av riksdagens upplysningstjänst;

f) att handlägga ärenden rörande riksdagshuset samt övriga lokaler för riksdagen och dess organ;

g) att handlägga ärenden rörande riksdagstrycket samt

h) att genom en central skrivbyrå tillhandahålla skrivhjälp åt riksdagens ledamöter, utskott och övriga organ, allt i den mån dylik hjälp ej ordnas på annat sätt.

4. Riksdagens förvaltningskontor organiseras på fem arbetsenheter. För kontoret beräknas i nuläget 86 tjänster. Samtliga dessa tjänster utom en har sin motsvarighet i nuvarande organisation. Särskild undersökning förutsätts skola ske av förvaltningskontorets framtida personalorganisation.

5. Förslaget om inrättande av ett riksdagens förvaltningskontor berör i följande hänseenden nuvarande organisation:

a) Riksgäldsfullmäktiges och riksgäldskontorets funktioner överflyttas i vissa delar på förvaltningskontoret och dess styrelse. Hit hör exempelvis sammanställning av anslagsäskanden, uträkning av vissa löner och pensio-

ner samt handläggning av lokalfrågor och tryckeriärenden. Riksdagens ekonomibyrå upphör.

b) Styrelsens för riksdagsbiblioteket uppgifter samt bibliotekets personalorganisation röner inverkan av upplysningstjänstens inlemmande i förvaltningskontoret.

c) Delegerade för riksdagens verk upphör som särskild institution. Funktionerna överläts i princip på förvaltningskontorets styrelse.

d) Talmanskonferensens befattning med avlöningsfrågor upphör.

e) Bankoutskottets verksamhet påverkas i vissa hänseenden.

f) Kanslideputerades funktioner upphör, dock tills vidare med undantag för den i § 80 RO fastställda uppgiften att ha inseende över riksdagens kansli; i avvaktan på grundlagsändring kan personalunion åstadkommas mellan kanslideputerade och motsvarande antal ledamöter av förvaltningskontorets styrelse. Riksdagens kanslis funktioner inlemmas i förvaltningskontoret.

g) Anordningen med särskilda ekonomideputerade inom kamrarna upphör.

6. Förslaget förutsätter nya resp. ändrade förvaltningsbestämmelser i olika hänseenden, dock utan grundlagsändring, samt vissa ändringar beträffande anslagsrubriceringen.

7. Beträffande förslagets inverkan på lokalfrågor förutsätts särskild undersökning, med beaktande av andra aktuella spörsmål av samma slag.

8. Förslaget är avsett att genomföras med verkan fr. o. m. 1/7 1966.

## Personalorganisationen vid riksdagens förvaltningskontor

Tjänster	Motsvarande tjänst(er) redovisas f. n. under
1 direktör . . . . .	—
1 byråchef . . . . .	Riksdagens ekonomibyrå
3 byrådirektörer . . . . .	Riksdagsbiblioteket (upplysningstjänsten)
2 förste byråsekreterare . . . . .	»
1 kamrerare <sup>1</sup> . . . . .	Riksdagens ekonomibyrå
1 förste revisor . . . . .	Riksgäldskontoret
3 assistenter . . . . .	Riksdagsbiblioteket (upplysningstjänsten)
1 registrator . . . . .	»
1 maskinchef . . . . .	Riksdagens ekonomibyrå
1 förrådsförvaltare . . . . .	»
2 kontorsskrivare . . . . .	»
1 föreståndare för skrivbyrån . . . . .	»
1 maskinförman . . . . .	»
1 förste expeditionsförman . . . . .	»
3 övervaktmästare . . . . .	»
1 hantverksföreståndare . . . . .	»
1 expeditionsförman . . . . .	»
4 kansliskrivare <sup>2</sup> . . . . .	»
1 kansliskrivare . . . . .	Riksdagsbiblioteket (upplysningstjänsten)
1 förste expeditionsvakt . . . . .	»
15 förste vaktmästare . . . . .	Riksdagens ekonomibyrå
3 värmeskötare . . . . .	»
23 vaktmästare <sup>3</sup> . . . . .	»
1 kontorist . . . . .	»
1 biträde för skrivgöromål . . . . .	»
1 kanslibitträde <sup>4</sup> . . . . .	Riksdagsbiblioteket (upplysningstjänsten)
1 föreståndare för Riksdagsdebatterna <sup>5</sup> . . . . .	Riksdagens kansli
10 korrekturläsare <sup>5</sup> . . . . .	»

<sup>1</sup> Tillika föreståndare för korrekturläsarna.

<sup>2</sup> Därav 2 med deltidstjänstgöring.

<sup>3</sup> Därav 1 med deltidstjänstgöring.

<sup>4</sup> Tjänsten delad mellan 2 halvtidstjänstgörande.

<sup>5</sup> Deltidstjänst(er).